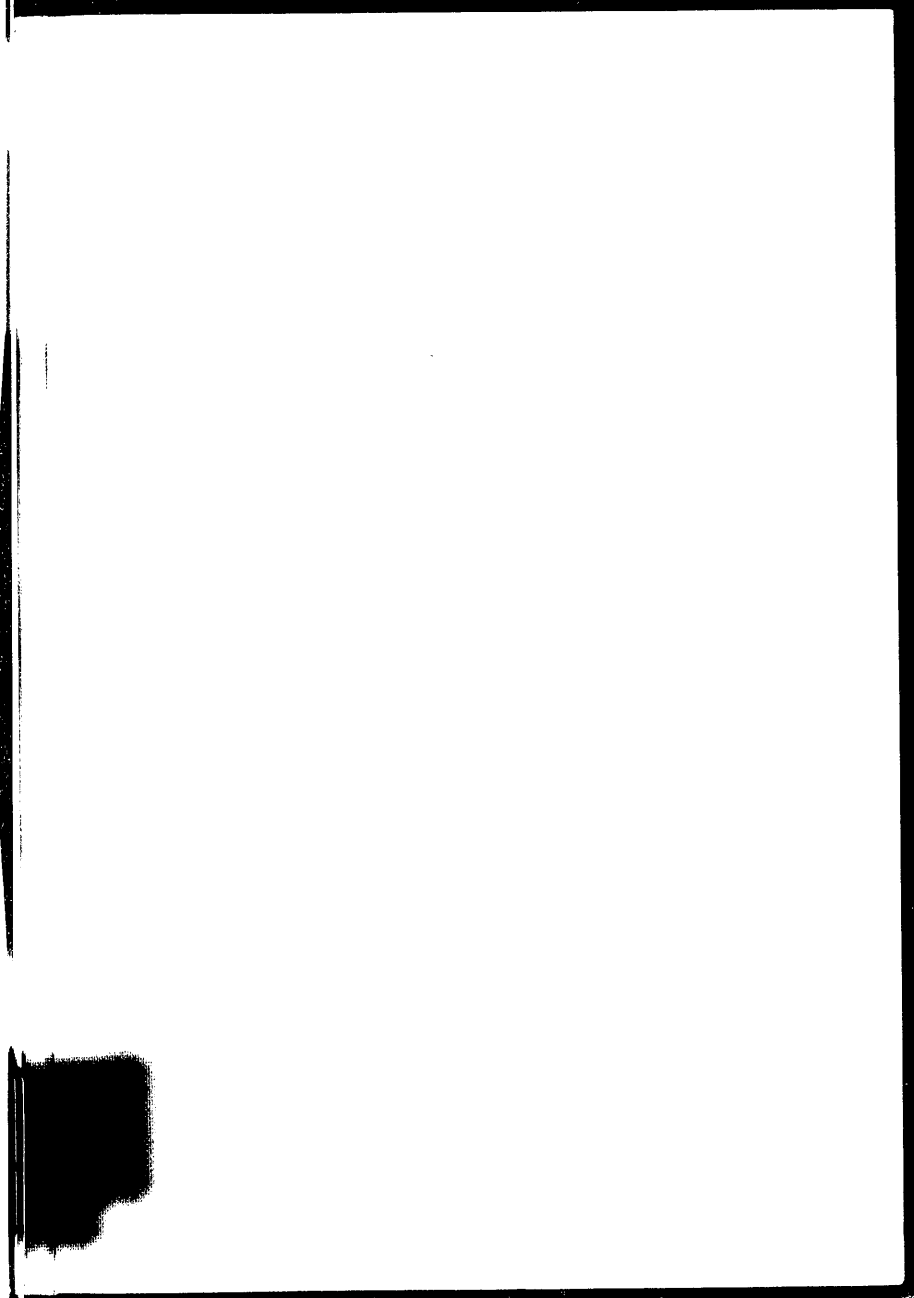

68 ~~X~~ 833

062-4027

01 1057 6717 UB AMSTERDAM

J. T. Bodel Nijmeijer

B33

)

U S,

E L:

S

204

IJ K.

254

A, bij

NBROEK,

B33

DE DOOD VAN EDIPUS,

TREURSPEL:

HET OORSPRONGKLIJK VAN

SOFOKLES

NAGEVOLGD,

DOOR

M^r. W. BILDERDIJK.

204

Te AMSTERDAM, bij

PIETER JOHANNES UYLENBROEK,

MDCCLXXXIX

VOORREDE.

Dit Treurſpel, in 't oorſprongklijk *Edipus op den heuvel* genoemd, en zich door dezen tytel van den *Koning Edipus* van den zelfden Sofokles onderſcheidende, koomt aldus voor met eene benaming, die, zoo klaar en verſtaanbaar zij te Athene was, waar een der ſtads Voorburgen of Voorſteden dien naam van *den Heuvel* of *Paardheuvel* droeg, onder ons niet dan vreemd luiden kan, en geen denkbeeld als dat van 't oorſprongklijke oplevert. Men zou *Edipus* te *Athene* kunnen zeggen, doch de tytel zou in den hedendaagſchen ſmaak even ongewoon, en tevens onnaauwkeurig zijn. En ik heb dus verkozen, mij van eenen nieuwen te bedienen, die het zelfde denkbeeld bij ons geeft, als de Griekſche te Athene, waar Edipus lot te over bekend was, verwekken moest, en die, te gelijk, dit Tooneelſtuk van het ander Sofokleeſche, en alle andere mij bekend, die dien zelfden Edipus tot voorwerp hebben, op eene kennelijke en in 't oog loopende wijze onderſcheidt.

Men ziet dus hier, onder den naam van *den dood van Edipus*, een der Treurſpelen van Sofokles, 't welk altijd bij de oude en nieuwere Liefhebberen der ſchoone wetenſchappen op eenen uitſtekenden prijs is geſteld. De voorkeur, welken de Atheners inzonderheid aan dit Stuk hebben gegeven, mag wellicht zich ten deele op bijzondre betrekkingen, zoo vleiend voor hunne eigenliefde, als gelukkig in 't werk geſteld, gegrond hebben. Voor hun mag de plaatſing des tooneels in hun midden, 't gezicht van hunn' voorburg, hunne tempels en ſtraten, innemend, en de vertegenwoordiging van hunn' grootſten koning vervoerend geweest zijn; het deel, aan hen-zelven in de handeling gegeven, en de grootſche rol, die zij daarin ſpeelden, moet met den ruimſchotigen lof van hun Natie en Landſtreek, noodwendig voor hen eene aantrekkelijkheid gehad hebben, waarvan zich bij ons wel een denkbeeld, doch niet het gevoel, laat opmaken. En de toezegging eener eeuwige zegepraal over hun Naburen, met wie zij juist niet in de beste verſtandhouding leefden, en over wie zij gewoon waren met niet zeer veel redelijkheid en gematigdheid te oordeelen, kon op eene Burgerij, zoo gevoelig voor hare meerderheid boven andren, zoo roemgierig, en tevens krijgszuchtig, en met eenen zoo bijgeloovig als deze, niet dan een verrukkend uitwerkſel hebben. Ja zelfs, het waar wonder geweest,

weest, zoo 't niet alle harten had meêgesleept en vereenigd voor een dichtstuk, dat boven zijne algemeene voortreflijkheden, langs zoo vele heimlijke sluipwegen, zich als in geheel hunne ziel wist te dringen, om zich van hun toejuiching meester te maken. —— Wij, die de nog echte, en door geene verbastering veraarte Amsterdammers altijd onverzadigd, altijd even gretig zien bij het ontallijk vertoonen van een' Gijsbrecht van Amstel, die met al de schoonheden, welke 's dichters geest aan den Eneïs heeft weten te ontleenen, niets tooneelmatigs dan de samenspraak in zich heeft, en geen ander bijzonder belang inboezemt, dan het geen door de plaats die er in onderstéld wordt, en de beschrijving der oude stad wordt te weeg gebracht: wij mogen met geen' grond ter wareld in twijfel trekken, of een stervende Edipus op den *Paardheuvel* bij de Attische burgers eenen bijval ontmoeten moest, die hetzelfde stuk, van al zulke bijzonderheden ontbloot zijnde, (met veranderde namen, bij voorbeeld,) niet verwekt zoude hebben. Voor ons zijn die voordeelen van bijzondre betrekking verloren; en zij waren 't ook voor alle overige Grieken, die met Sofokles hunne wieg niet gemeen hadden; doch ook bij hen, voor wie en 't tooneel, en de personaadjen, en de werking van het stuk, even onverschillige voorwerpen waren, heeft het altijd zijne waarde behouden; en het kan bij de bloote lezing nog zelfs geenszins mis-

ſen, voor een ieder belangrijk, aandoenlijk, en in allen opzichte treffend te zijn. Deze uitſpraak zou ik met het gezag van een aantal Oordeelkundigen van verſcheiden leeftijd en landaart kunnen bevestigen; maar om mijnen eigen' keur te rechtvaardigen behoef ik die niet, en ik durf het oordeel daar over gerust aan bevoegde lezers van deze mijne Navolging overlaten. Zoo veel toch kan het ſtuk daar in niet verloren hebben, of er zal nog altijd genoeg van 't oorſprongklijk ſchoon in te vinden zijn, om voor mijnen arbeid het verwijt niet te duchten, dat hij aan een onwaardig voorwerp beſteed zoude wezen.

En dit ware genoeg van het ſtuk zelve, zoo ik 't mijnen lezer niet anders dan als een voortreflijk gedenkſchrift der Aäloude dichtkunst wilde aanbieden; doch bij deze uitgave ſtrekt mijn oogmerk nog tot een bepaalder einde, en ik wensch het als een voorbeeld aan onze Inlandſche vernuften voor te ſtellen, waar uit zich de ware Theorie van 't Tooneelſtuk laat toelichten, en waar door de waanzieke en de in ſpijt van 't gezond verſtand en menſchenkennis zich opwerpende leermeeſters der dichtkunst (waar 't hoe langer hoe meerder van wemelt), van hunne oppervlakkige en halve kundigheid overtuigd mogen worden.

Een zoodanige overtuiging op mij te nemen, is geen werk

om

om in eene Voorrede bevat te worden; en zou mij ook thands weinig lusten. Sins de Heer Van Alphen het gros onzer Natie met den naam van Theorie bekend maakte, is 't genoegzaam gebleken, dat er even weinig kunde en oordeel toe gevorderd wordt, om *tegen de klippen aan* (zoo men plach te zeggen) over goede en kwade dichtſtukken te vonnisſen en belachlijke grondregels of lesſen te ſmeeden, als om kreupele verſen bij een te ſlanſen. Die tot het een in ſtaat is, rekent zich thands ook al dikwijls tot het ander bevoegd: en, daar men voor dezen zich vergenoegde met bij zijn tijdgenooten door een uitgaaf van dichtſtukken een ſoort van aanzien te bedelen, geeft men 't tegenwoordig zich-zelven door zijn Theoretiſche ſtukken, daar men zoo veel onzin, en *paralogismen* in uitkraamt, dat men, zoo voortgaande, (reeds is men goed op den weg!) welhaast volſtrekt niet meer weten zal, wat dichtkunst of geen dichtkunst, wat gevoel of gebrek aan gevoel, wat verheven of laag, en wat onzin en wartaal van eene verwilderde verbeelding of uitdrukking van het hart zij. —— Misſchien zal een ander werk, een werk op de grondbeginſels gebouwd, die ik reeds elders gelegd heb, al die wanbegrippen, die men thands voor orakelen uitvent, ontwikkelen; zoo ſlechts eens een min overladende arbeid mij weêr eenige geruste beoefening

der Muzen veroorlooft; maar ter dezer gelegenheid beöoge ik geene andere overtuiging of verlichting, dan welke 't gezicht van het ware, het ſchoone, alleenlijk door de opmerking van een' ieder, geboren om 't te onderſcheiden en te kennen, te weeg moet brengen, zonder dat daar eenige redekaveling, eenige uitlegging, of eene bijzondere toepaſſing bij noodig is.

Zoo ik echter iets bijzonders in dit ſtuk wil doen opmerken: 't Is de gelijkmatige afloop die er in heerscht: zonder verraſſingen, welke dien wanken, buigen, of afwenden, gaat het met eenen gelijkmatigen tred voort, en van 't eerſte tooneel af is de toeſchouwer met de ontknooping bekend. Zie daar wat de kracht van den tooneeldichter toont! Men verberge zijn *plan* zoo veel men wil, bij de Hedendaagſchen, en wane door onvoorziene omwentelingen in het vijfde bedrijf te verraſſen, te overrompelen, te treffen! Het ware vernuft, zijnen weg zeker, ſchroomt niet den toeſchouwer bij de hand te leiden; en daar het zich-zelf alleen behoeft om elks aandacht meeſter te zijn, voegt het bij de meeſte eenvoudigheid in 't ontwerp, de rijkſte bewerking en uitvoering, die de weeldrigſte der Franſche vernuften in vergelijking dor doet zijn. —— En laat het dit alleen zijn, 't geen dit ſtuk doe opmerken, zoo zal het genoeg doen, in een' tijd, waar de kinderlijke kunst van een treurſpel te verwikkelen voor een meeſter-

ſterſtuk door moet gaan; waar men zelfs het eerſte vereischte eens tooneelſtuks, de dadelijke *expoſitie*, vergeten ſchijnt; en waar de ontknooping, in plaats van een getrouw achtervolgen van 't gelegde plan, veelal het van buiten inbrengen van een van elders geboren voorval (niet beter dan de *Deus ex machina*), geworden is. Drie Hoofdgebreken onzer tegenwoordige Tooneelſtukken, en waarvan misſchien al de overige gebreken, thands in dezelve heerſchende, afhangen.

DIDEROT, die een van de beste leermeesters der Tooneeldichtkunst zal zijn, zoo dra men hem verſtaan, en niet navolgen zal — Diderot, Lesſing, en anderen, hebben voorlang zich tegen dat *masqueren* van 't ontwerp of plan, met veel nadruk verklaard. Boileau heeft alles, wat de opening van een ſtuk betreft, in één nadrukkelijk vers vervat. En wat de wijs van ontknoopen aangaat, heb ik reeds elders mijn gevoelen in 't breede geuit. Een voorbeeld alleen ſcheen mij toe te ontbreken, om alles gezegd te hebben, en dat geef ik hier.

Maar was mijn vertaling daartoe noodig? Neen, Lezer! Verbeeld u ook niet, dat, terwijl ik in de bezigheden van mijn' post de belangen van anderen behartige, ik mij-zelven niet somwijlen een half uur uitſpanning in een' letterärbeid, tot mijn eigen verlustiging

ingericht, zou veroorloven! In deze vertolking van den dood van Edipus, heb ik zeker geen ander oogmerk dan mijn eigen genoegen gehad; en ik heb zoo weinig om de Franſche en andere vertalingen, die er van zijn, gedacht, als ik ze ooit ingezien heb. Ik heb ze zelfs nu van achteren niet nagezien, als ik in den *Koning Edipus* deed, om dat ik hier geen letterkundig ſtuk van maken wilde, maar alleen eene dichterlijke uitſpanning. En zoo ik er u tegenwoordig deelgenoot van make, het is gelijk men een' vriend tot de tafel vraagt, die men voor zich-zelven gedekt heeft: dat is, zonder *ostentatie;* niet als tot iets *uitſtekends*, iets, dat niemand zoo heeft! neen maar, om het te nemen zoo 't is; mededeelend in dezen uit geen ander beginſel, dan om dat onze genoegens (groot of kleen) onvolkomen zijn, zoo wij ze niet met zoodanigen deelen, als er nevens ons ſmaak in vinden. Voor de zoodanigen dan is 't ook eigenlijk dat dit ſtuk in het licht treedt. — 't Geen ik daar meer meê beöoge, is bijkomſtig. Mijn disch mag den zieke gezond zijn, dit wensch ik, dit verzeker ik ter goeder trouw' en op de beste gronden der wareld: en daarom bied ik hem dien mede aan; doch zoo de zieke zijn kwaal voor iets fraais houdt, en de gezonde geen' ſmaak in mijn gerecht vindt; hij heeft vrijheid, van mijn tafel op te ſtaan: en wil hij een' Franſchen ragoût, door velerlei ingrediënten onkenbaar, voor mij-

ne

ne eenvoudige ſpijs ſtellen: ik zal mij, zonder hartzeer daar over, bij de Atheenſche ſoberheid blijven geneeren.

Maar, om een eind van deze Leenſpreuk te maken. — Hoe zeer ik verzekerd ben dat mijne Navolging van dit ſtuk, als navolging en als dichtſtuk beide, boven die van mijn' eerſten Edipus te ſtellen is; welke niet met de zelfde losheid, vrijheid, en gemaklijkheid bewerkt is; ik twijfel nochtans of ik haar het zelfde onthaal bij het algemeen wel beloven mag. Ik weet zelfs niet, of ik mij-zelven in 't vak der poëzij niet als een' uitgediend' ſoldaat moet beſchouwen, wien zijne ſtramme leden verbieden het vaandel met dat vuur en die vlugheid te volgen, die men onder Febus vrijwilligers met het hoogſte recht eischt en zal blijven eiſchen, zoo lang het een waarheid is, dat

——— „ Mediocribus eſſe Poëtis,
Non Di, non homines, non concesſere columnæ.

Maar hoe 't zij! dit bevind ik — dat ik in zes of zeven jaren, dat ik onzen hedendaagſchen zangberg niet dan nu en dan eens met een' wenk gezien heb, er bijna vreemdling op geworden ben. En geen wonder! Zoo ieder der nieuwopgeworpen Theorieſchrijvers (ik ſluit geen der veelvuldige Recenſenten uit) maar een' boom

heeft

heeft omgehakt en een telgjen bijgeplant, moet het in dien anders korten tijd wel veranderd, en voor de oude bewandelaren onkenbaar geworden zijn. Arme beklimmers tegenwoordig, die na zoo lang ſtilzittens het nu nog eens wagen wilt! Maar geen nood, 't zou al erg afloopen, zoo men, hals over hoofd naar beneden ſtortende, niet nog ergens in het jong gewas van de nieuwe planters bleef vasthaken, en zich in den rang van dichter ſtaande hield.

Zoo veel van mijn navolging! — Thands nog iets van de verdeeling van 't Stuk; welke mooglijk voor ſommigen, wien het woord Bedrijven in een Treurſpel een verkeerd denkbeeld geeft, en die hier, als in alle Griekſche ſtukken, het tooneel altijd zullen zien vol blijven, hare duiſterheid hebben zou. Zij die zich herinneren dat de naam van bedrijven zijn opzicht tot den Dichter, en niet op de Hoofdperſonaadjen heeft, dat de daad of 't bedrijf van dezen ſlechts één is, en dat men door er vijf daden van te maken niet een Treurſpel, maar vijf Treurſpelen maakt (gelijk in den Demophontes 't geval is), dezen zullen mijne aanwijzing niet noodig hebben; en, gelijk zij de deelen in een Heldendicht weten te onderſcheiden, zullen zij ook de vijf deelen van een Treurſpel onderkennen, welke men bij de Romeinen (verre de beſte meeſters in 't Tooneelſtuk niet!) het eerst *Actus* genaamd heeft en ſedert zoo heeft blijven noemen. — Het EERSTE

BE-

BEDRIJF dan, of de *Expoſitie* (zoo men 't noemt), of de VOORSTELLING en bepaling van plaats, tijd, hoofdperſonen, en ontwerp, is zeer kort, en ſluit met den optred van den Rei, die, verontwaardigd door de ſchennis van het ongenaakbre bosch der Wraakgodinnen, den ontheiliger naſpoort; en wiens eerſte *Choorzang*, met de ſtemmen van Edipus en Antigone doormengeld, zich tot het eigenlijk *begin der Handeling* of het TWEEDE BEDRIJF uitſtrekt.

DIT vervat de aankondiging van Edipus aan het volk,

— „ als heilig en als zendling van de Goden,
„ Die heil brengt aan hun ſtad" —

hun bevrediging met hem, en zijn zuivering; tevens met de voorſtelling der omſtandigheden, die zijn' perſoon, zoo wel voor hun als voor de Thebanen en anderen, van dat belang maken: en eindelijk zijne ontfangst door Theſeus. Dit bedrijf loopt dus van bladz. 16, waar het met de woorden van den Rei begint, tot den Choorzang van bladz. 40.

Het DERDE BEDRIJF, houdende den knoop, (welke alleen in den twijfel beſtaat wie meeſter van Edipus laatſten levensſnik zijn zal) begint met de opkomst van Kreon; vervat deszelfs aanzoek, zijn geweld en kinderroof; en zijn overvallen door Theſeus, met

den

den uittocht tot ontzetting der prinsessen: en sluit met den Choorzang van bladz. 63.

Het VIERDE BEDRIJF (de toehaling van den knoop makende) volgt op dien zang. De kinderen zijn ontzet, worden den rampzaligen grijzaart te rug gebracht: thands verschijnt zijn zoon: — zal die, zal zijn kinderlijk gesmeek, zal zijn onheil op het vaderlijk hart niet verwerven, 't geen 't geweld niet vermocht heeft? Neen — 't lot en der Goden uitspraak wilde 't anders: hij draagt voor troost den vaderlijken vloek meê. En 't ontzetlijke van dit tooneel, de onrust van het hart, dat er als tegen opkoomt, dat er niet in berusten kan; zie daar het steunpunt van 't gantsche stuk; welks belang afhangt van de onrust, waar meê de toeschouwer de ontknooping afwacht. Het is (en dit zij in 't voorbijgaan aangemerkt) deze onrust in des Aanschouwers geest, en geen koele onzekerheid over den uitslag van de wankelbare geneldheid van een hof of van een gevecht, 't welk deze hoogte van verwarring uitmaakt, welke men het toehalen van den knoop pleegt te noemen. En het is die onrust, welke door den korten en somberen Choorzang van den Rei (op bladz. 84.) onderhouden wordt. En waar na het VIJFDE BEDRIJF ontknoopt door het sterven van Edipus, met den donder aangekondigd, en na zijn geschenk van onverwinbaarheid aan de Atheners, met de daad vervuld.

Het

Het zou mij niet onaangenaam geſchenen hebben, dit Atheenſche Tooneelſtuk, met eene bevatlijke beſchrijving van den Voorburg dier ſtad, waar in het tooneel geſteld, en de bijzonderheden waarop in verſcheiden plaatſen van 't ſtuk even als met den vinger gewezen wordt, te verrijken. Doch behalven dat men in Lezers van een ſtuk als dit, genoegzame oudheidkennis onderſtelt, om deze plaatſen zonder dat (is 't al niet in de uiterſte ſijaheid der ſpelingen, het geen zeker de zaak van ſlechts weinigen is) ten minſte genoegzaam te verſtaan: men moet zijn eens aangenomen ontwerp getrouw zijn; en dit was, van deze uitgave eene proeve van poëzij, en geen ſtuk van Taal- en Oudheidgeleerdheid te maken. Men beſchouwe het aldus, en vordere niets dan het geen deze opgaaf van het oogmerk belooft.

VERTOONERS.

EDIPUS.

ANTIGONE *en*

ISMENE, *dochters van Edipus.*

THESEUS, *Koning van Athene.*

KREON, *Thebaansch Prins, bloedverwant van Edipus.*

POLYNÎCES, *oudſte zoon van Edipus; verſtoten Koning van Thebe.*

EEN ATHENER.

EEN BODE.

REI VAN ATHEENSCHE GRIJSAARTS.

GEVOLG van THESEUS en van KREON.

Het Tooneel is op den Paardheuvel (de Voorburg van Athene), en toont eene vlakte, met een tempelwoud of boschaadjen ter zijde, en den torenmuur der ſtad in 't verſchiet.

DE

DE DOOD VAN EDIPUS:

TREURSPEL.

Een ſtille en ſtatelijke morgenſtond vertoont zich: men hoort van tijd tot tijd de ſtem van zangerig gevogelte, welke de ſtilte breekt.

In deze geſteltenis van het Tooneel wordt de aandacht door eenig zacht voorſpel van 't Zangchoor voorbereid.

EDIPUS, *door Antigone geleid, met ongedekten hoofde, in een los Thebaansch gewaad, langzaam van de zijde die tegen over het boschjen is, optredende.*

Geleideresſe van uws blinden vaders ſchreden,
Ach, zeg mij, welk een' grond, wat landſtreek wij betreden?
Wie werpt mij, balling, thands in 't beedlen om mijn brood,
't Benoodigde onderhoud meêwarig in den ſchoot;
En wijst me, al vrage ik min, tot onderſtand van 't leven,
Met nog geringer af, toch dankbaar voor 't gegeven?
Helaas! door ramp op ramp en ouderdom gedwee,
Heb ik te wel geleerd, te buigen onder 't wee! —

Maar, lieve Antigone, zet me ergens hier ter neder,
(De onzekerheid maakt mij het zwerven des te wreeder.)
En vraag, indien ge aan huis of heilig tempelwoud
Een' fterveling ontwaart, wat volk zich hier onthoud?
Op dat we ons wederom naar 't noodlot richten mogen.

ANTIGONE, *hem in de fchaduw van het boschjen geleidende, waar zij hem vervolgens op een' vierkanten zitfteen nederzet.*

Mijn vader, 'k zie daar ginds een' torenmuur voor oogen,
En dit 's een heilig bosch, van lauwer- en olijf-
En wijngaardftammen, van gekrulde ranken ftijf:
Van binnen gorgelt het van dichte nachtegalen.
Buig hier uw kniën, kom, en wil wat ademhalen:
Uw zwakheid vordert rust om verder voort te fpoên.

EDIPUS.

Ja, zet me, en leen me uw' arm, ik heb die hulp van doen.

ANTIGONE.

Ach! weet ik 't niet? hoe lang, dat wij 't alreeds beproefden!
En welk een hulp dan die tot troost van ons, bedroefden!

EDIPUS.

Bemerktge ook in wat plaats 't geval ons heeft gebracht?

ANTIGONE.

De plaats is me onbekend, doch 'k zie de Atheenfche dracht.
Zal ik den naam des Lands...? Maar 'k blijve u bij, mijn vader,
Terftond verneemt gij 't zelf: reeds treedt ons iemand nader.

EDI-

EDIPUS.

Een burger?

ANTIGONE.

Voor het minst, bewoner van de ſtad.
Daar is hij; ſpreek hem aan, indien gij 't noodig ſchat.

EDIPUS, *zich tot den aannaderenden Athener wendende.*

Athener, 't ſta mij vrij! De Goôn, die 't dus beſtemden,
Dat ge in deez' uchtendſtond tot ons, bedrukte vremden....

DE ATHENER, *hem met drift in de rede vallende.*

Hou op! en, eerge iets vraagt, wijk eerst van dezen ſteen.
Gij ſtaat daar op een' grond, dien niemand mag betreên.

EDIPUS.

Wat grond is 't dan? of wien geheiligd van de Goden?

DE ATHENER.

Ongangbaar: onbetreên: aan al wat leeft verboden!
De Schrikgodinnen, 't kroost van de aarde en duiſternis,
Zie daar de afgrijsbre macht, aan wie hij heilig is!

EDIPUS, *met opgeheven handen.*

ô Goôn! Wat blijden naam, wat naam doet gij mij hooren!

DE ATHENER.

De alziende Eumenides, uit 's aardrijks ſchoot geboren.

EDIPUS, *met de handen ſaamgevouwen naar de aarde geſtrekt.*

Gij, Godheên, neemt me in gunst op deez' uw' zetel aan!
'k Ben de uwe, ai, geeft mij, nooit van dezen grond te gaan!

DE ATHENER.

Wat hoor ik, Hemel!

EDIPUS.

't Geen betaamt aan mijne ellenden.

DE ATHENER, *in verwarring.*

„ Maar durve ik ... ? Dat we ons eerst naar onze burgers wenden"!
Doch wacht u...!

EDIPUS.

Burger, hoor! In naam van 't Godendom,
Doe mij, rampzaalge, blind, van oudte en kommer krom,
Mij, zwervend vreemdeling, in weêrwil van mijn smeeken,
Geen smaadheid aan!

DE ATHENER.

Neen, spreek, ik zal u hooren spreken.

EDIPUS.

Waar zijn wij hier?

DE ATHENER.

Ik wil u alles doen verstaan.
Heel dit gewest is één geheiligd oord. Hier aan,
Gewijd aan d'achtbren God, beheerscher van de baren;
Ginds, aan den blonden God, die dag regeert en jaren;
En de aard waarop gij staat, heet de ijzren hellevaart.
't Is hier de heuvel, door Neptunus gift vermaard,
De voorburg van Atheen. Zie daar, ô onbekende,

De

De waarheid! 't Geen u 't lot ten uwen beste wende!

EDIPUS.

Wat vorst voert hier 't gezag? of heerscht de burgerij?

DE ATHENER.

Neen, Theseus, Egeus zoon, bekleedt de heerschappij.

EDIPUS, *met drift.*

Ach! vlieg, en zend naar hem —

DE ATHENER.

Door welk een' geest gedreven...?

EDIPUS.

Om, tot uw aller heil, me een kleene hulp te geven.

DE ATHENER.

En welk een heil van u, rampzaalge zonder licht?

EDIPUS, *met fierheid.*

Welhaast, en 't gene ik zeg, straalt ieder in 't gezicht!

DE ATHENER.

„Wat moet ik denken"? — Neen, ik kan u niet mistrouwen:
Iets groots, eene eedle ziel is door uw ramp te aanschouwen:
Dit treft me. — Ai, toef me een' wijl, 'k ga zelf op uwe beê,
En brenge ze aan den vorst: hij stemme ze af of meê!

EDIPUS, *na 't vertrek van den Athener.*

Mijn Dochter, zijn we alleen?

ANTIGONE.

ô Ja, mijn dierbre Vader,

Stort vrij uw' boezem uit, hier houdt zich geen verrader.

EDIPUS, *voor den ſteen neêrknielende.*

ô Gij, voor wie ik 't eerst in dit uw heiligdom
Met diepe eerbiediging mijn matte kniën krom,
ô Schrikgodinnen, ſtemt mijn bede, mijn verlangen,
Stemt Febus Godheid toe, en zijn orakelzangen!
Hem, die, na zoo veel ramps, mijn' ſchoudren opgelegd,
Na jaren gruwzaamheids, me eens rust heeft toegezegd,
En dat ik 't laatſte perk mijns lijdens zoude ontmoeten,
Als ik uw Godheên op heur' tempelgrond mocht groeten,
En 't rampvol leven dan beſluiten, hun ten nutt',
Door wie ik 't uiterst van mijn dagen zag beſchut.
Drie teekens gaf hij mij, zijn' woord' tot onderpanden:
Het daavren van den grond, het dondren, en 't ontbranden
Des blikſems van Jupijn bij heldre middaglucht.
'k Zie thands, 'k herken het ſpoor. Geen ongewisſe vlucht
Van dwalende gedachte en geestverbijſtrend giſſen
Vervoert me; uw heilig woud zal van mijn lot beſliſſen!
Geen toeval voerde mij, aan alle vreugde ontwend,
Onwetend te uwaart heen, die niet dan jammren kent,
Noch heeft me uw ruw altaar tot zitplaatſe aangewezen!
Mijn rampen zijn voltooid! ten hoogſten top gerezen!
Gij, Godheên, bracht mij hier: volmaakt uw werk, vaart voort,
En ſchenkt mij 't eind, geſpeld door 't Godlijk tempelwoord!

Of

Of wilt gij, dat ik ſteeds met gruwlen heb te ſtrijden,
Die voor geen' ſtervling, die niet eindloos zijn te lijden?
Koomt, dierbre telgen van den ouden Nacht! treedt toe!
En gij, ô Pallas ſtad, wie ik mijn hulde doe,
Toon deernis met de ſchim, hier voor uw' wal gezeten!
Helaas! een bloote ſchim! zij kan geen mensch meer heeten.

ANTIGONE.

Hou op! een aantal volks begeeft zich herwaart heen.
't Zijn Grijzaarts, en hun oog ſchijnt ſtarende op deez' ſteen.

EDIPUS.

Ik zwijg dan; maak mijn telg, beſtier mijn wankle ſchreden,
En laten we in 't geboomte een poos ter zijde treden,
Op dat we uit hun geſprek hun opzet eerst verſtaan.
Het onderzoek bepaalt, wat noodig zij gedaan.

Zij begeven zich dieper in 't boschjen.

DE REI, *met zichtbaar ongeduld op 't Tooneel komende en rondziende.*

Wie was, waar is hij? waar gevloden?
Die daadlijk uit onze oogen week?
Die roeklooste alle-, aller ſnoden,
Die geen ontzag draagt aan de Goden
Van dezen vreeſelijken ſtreek!
Zoekt, zoekt hem, maakt hem weêr te vinden,
Roept wijd en zijd, en ſpoort hem na!

Gaat, volgt den voetſtap diens ontzinden,
Vervolgt, vervolgt hem waar hij gaa!

Of zou 't misſchien een vreemde wezen?
Een zwerver van uitheemſche ſtreên?
Gewis! wie anders zou niet vreezen,
Dit ontoegankelijk bosch baldadig in te treên;
Wie, de onverzoenbre wraakgodinnen,
Door offer noch gebeên te winnen,
Te naadren in hun naar en aaklig heiligdom,
Door niemand, dan van ſchrik en heilige ijzing ſtom,
Met gruwend afgekeerde en neêrgeſlagene oogen,
En 't hart vol biddende ernst, nog ooit voorbijgetogen;
En welker naam zich niet dan bevend noemen laat?
Waar ſchuilt hij, die dit ſtout, dit gruwzaam feit begaat?

EDIPUS, *zich onverhoeds opdoende.*

Ik ben 't, naar wien gij vraagt.

DE REI, *op zijn aanzien verſchrikt.*

Gerechte Hemelmachten!
Wat jammer zie — wat hoore ik aan!

EDIPUS, *met vrijmoedigheid.*

Geen ſchuilplaats ſmeeke ik u, noch deernis met mijn klachten,
Dan die met recht en wet en godsdienst kan beſtaan.

DE REI.

ô Goden, wat, wat zien onze oogen!

EDIPUS, *beklaaglijk.*

Een' die op 's noodlots gunst te luttel heeft te boogen;
Die, eischtge een' kleenen blijk van al zijn' tegenſpoed,
Een kinderhandtjen tot zijn ſteunſel vragen moet.

DE REI.

Ach! van 't genot des daags verſtoken!
Wat jammer! 'k zie het al te wel.
Bedrukte, 't onheil prangt u fel,
Den hals gebukt, en 't oog geloken!
Maar, Grijzaart, haal op ons dien vloek niet! wij zijn vrij
Aan uwe heiligſchenderij!
Gij overtreedt, ô Goôn! — ô Wacht u, wacht uw' treden!
Zet op dien grond van gruwzaamheden,
Zet in dit ſtille bosch, waar zij gezeteld zijn,
Aan wie men honigdrank en water plengt voor wijn,
Geen' voetſtap verder! — Herwaart henen!
Te rug, nog eens, en geef gehoor!
Weet ge eenigszins geloof aan trouw vermaan te leenen,
(Die grond is elk ontzegd) kom uw vervloeking voor! —

Ziende dat Edipus zich verandwoorden wil.

Ja, ſpreek, men zal u hooren ſpreken;
Maar niet, ten zij ge uit bosch en ſchaduw zijt geweken.

EDIPUS, *tegen Antigone, terwijl hij zich wederom neêrgezet heeft.*

Mijn dochter! waar loopt uw gedachte heen?

ANTIGONE.

Ach! voegt het ons, te wederſtreven,
Mijn dierbre vader? Neen, ô neen!
Laat u de hand, dit ſmeek ik, geven.

EDIPUS, *opſtaande.*

Wel aan! Maar dat me alsdan van niemand hoon geſchied,
Daar ik me op u verlate en oprijs!

DE REI.

Denk dit niet!
Ik tracht u voor 't geweld van andren te behoeden.

EDIPUS, *zich van Antigone latende geleiden, onder het voortgaan.*

Moet ik mij dan nog verder ſpoeden?

DE REI.

Treed verder.

EDIPUS.

Verder nog?

DE REI.

Treed voort. —

Tegen Antigone.

Stap verder, teedre maagd: gij immers ziet en hoort.

ANTIGONE.

Nu volg dan, volg, geliefde vader,
Volg blindlings waar mijn hand u leidt!

Ge-

Gewijd en ongewijd te gader,
Zijn op een' vreemden grond den vreemdling bitterheid!

EDIPUS.

Gelei mij, kind, het moet zoo wezen.
Men buig' naar 't geen men van ons wil!
De nood, tot dezen trap gerezen,
Vereischt gedwee te zijn en ſtil,
Of 't ergſte van rondsom te vreezen.

DE REI, *met ijver.*

Houd ſtand, houd ſtand bij dezen ſteen!
Geen' voetſtap moogt gij verder treên.

EDIPUS, *tegen Antigone.*

Hou ſtand.

DE REI, *met zachtheid.*

Rust hier uw matte leden,
Buig hier uw' moeden ſchedel vrij.

ANTIGONE, *terwijl zij Edipus nederzet.*

Mijn vader! dit (ô bitterheden!)
Dit immers voegt alleen aan mij.
Zoude ik uw treden niet beſtieren?
Uw zwak, gebrekkig lichaam vieren?
ô Buig het in mijn' arm ter rust!

EDIPUS, *weenende.*

ô Ramp, ô pijnlijk ommezwieren!

ô Rus-

ô Rusten, dat geen' weedom fust!

DE REI.

Nu zijn we in ſtaat om u te hooren,
Ellendig Grijzaart, als gij zijt!
Zeg nu, uit wien gij zijt geboren,
Wien 's noodlots ſtrafheid dus beſtrijdt?

Van waar, wie zijt gij? ——

EDIPUS, *met nadruk.*

ô Mijn vrinden!
'k Ben zonder vaderland — Maar neen,
Tracht mijn geboorte niet te ontwinden,
Zoekt dit geheim niet uit te vinden!
Dit —— dit — dit ſmeek ik u alleen.

DE REI.

Hoe dus! van waar die wondre ontroering?

EDIPUS, *ſterk aangedaan.*

ô Gruwlijke afkomst! ô geſlacht!

ANTIGONE.

Mijn vader! matig uw vervoering!

EDIPUS.

ô Waarom, ô mijn kroost, heb ik u voortgebracht!

DE REI.

Uit welk een' ſtam zijt gij geſproten?

ô Grijz-

ô Grijzaart, ſpreek! uit welk een bloed?

EDIPUS, *ſidderende.*

Mijn dochter, kan ik 't wel ontblooten?

ANTIGONE, *aangedaan.*

Mijn dierbre vader, ach! gij moet.

EDIPUS, *zuchtende.*

Ja, 't valt niet mooglijk te verbergen.
Ik zal ——

DE REI.

Wat zwijgt gij? ſpreek in 't end.
Waartoe ons ongeduld te tergen?

EDIPUS.

Wel! Is u Laius bloed bekend?

DE REI, *met een' toon van meêdogen.*

Helaas! helaas!

EDIPUS.

De afſtammelingen
Van koning Labdacus?

DE REI, *als verſchrikt.*

Behoed ons, ô Jupijn!

EDIPUS.

De ellendige Edipus?

DE REI.

ô Goden, zou hij 't zijn!

EDI-

EDIPUS.

Wat ſchriktge? wilt dien ſchrik bedwingen.
Ontzet u niet.

DE REI, *met affchrik.*

ô Wee! ô Wee!

EDIPUS, *verlegen.*

Rampzaalge!

DE REI.

ô Wee! ô Wee!

EDIPUS.

ô Mijne Antigone!
Wat deed ik! ——

DE REI.

Wijk uit onze palen!
Voer verr' van ons den vloek die u den hals bezwaart.
Wij gruwen, hem op ons te halen.
Van hier die gruwel van al de aard!

EDIPUS.

Hoe! zoudt ge uw woord zoo dra verbreken?

DE REI, *met ongeduld.*

Neen, neen, hun valt geen wraak te beurt,
Die de ontrouw met vergelding wreken!
Maar hem, die door geveinsde treken
De banden van 't vertrouwen ſcheurt.

Ga, meen geen ſchuilplaats hier te vinden,
Maar maak u ijlings uit dit oord!
Dien moogt gij aan uw lot verbinden,
Die zelfs uw' naam niet heeft gehoord. ——

ANTIGONE.

Ach, zoo ge, ô eerbiedwaarde grijzen,
Mijn' ouden vader op 't verſtaan
Van wanbedrijven af kunt wijzen,
Onwillig, ſchuldeloos begaan;
Neemt dan, ai neemt voor 't minst zijn dochters ſmeeken aan!
Dat zij, rampzaalge, voor heur' vader,
U knielende, als een Godheid, nader',
Uw kniën in heure armen prang'!
ô Toont, toont mij uw mededogen,
Die dus met roodbekretene oogen,
Smeekſnikkende aan uwe oogen hang!
Ik ſmeek u; denkt, in dit mijn ſmeeken
Uw eigen bloed te hooren ſpreken;
Laat dit, laat dit u 't harte breken,
En toont een vaderlijk belang!
Verſtoot mij niet, ô neen. Ik druk, ik druk uw handen:
Geeft ons deez' onverhoopten troost!
Ach! bij uwe allerwaardſte panden,
Uwe eigen haardgoôn, gade, en hulpbehoevend kroost!

Wan-

Wanneer der Goden hand hunn' blikfem doet ontbranden,
Wie roemt zich, dat de vlam hem 't fchuldloos hoofd niet roost? —

DE REI, *met nadruk.*

Ach, telg van Edipus! dat ge onzen boezem kende!
Wij fchreien met u, ja, en voelen uwe ellende.
Maar, fiddrend voor het blijk van 's Hemels ftrenge wraak,
Ontzien wij ons, en ftaan u verder niet ter fpraak.

EDIPUS.

Wat helpt een fchoone naam, in duizenden van monden
Beftorven, Hemel! en bij de uitkomst valsch bevonden!
Wat roemt men van Athene en heur barmhartigheên,
Als woonde en menschlijkheid en Godvrucht daar alleen!
ô Hemel, 't blijkt aan mij; wat wil men andre blijken! —
Mij drijftge een fchuilplaats uit, en dwingt mij 't land te ontwijken,
Om d'enklen naam! ô Goôn! Mij-zelven kent gij niet,
Noch 't misdrijf, daar die naam zich door gefchandvlekt ziet.
Een misdrijf, dat veel min in daden, dan in lijden
Beftaat, indien ik hier er over uit moet wijden.
Onnoozelen! ben ik des fchuldig, daar ik 't leed?
Vrijwillig ware ik 't niet door alles wat ik deed.
Maar 't is me onwillig, 't is me onwetend toegedreven,
En 'k wreekte 't gruwelftuk met minder niet dan 't leven.
Doch, Burgerfchaar! voor 't oog der Goden die ons zien,
Wier outer gij me ontzegt te omarmen op mijn kniên,

Wier

Wier boschjen gij me ontrukt, laat, laat me uw hulp genieten!
Laat d'eerbied voor de Goôn uw zinnen niet ontschieten:
Denkt dat ze op ons gedrag oplettende oogen slaan,
En dat geen godloosheid hunn' aanblik kan ontgaan.
Ontluister 't grootsch Atheen door geene wanbedrijven!
Maar, had ooit godsdienst kracht, eens droeven beê te stijven,
Zie mijne ellende en nood, verleen mij hulpe, en doe,
Om zoo veel onheils will', daar geen verstnading toe!
Beschouw me als heilig, en — als zendling van de Goden,
Die heil brenge aan uw stad. — Uw Vorst geeft hier geboden;
Hij, hij kome alles slechts ervaren uit mijn' mond!
Doch drijst me intusschen niet baldadig van uw' grond! —

DE REI, *met bedaarden ernst.*

Ten hoogste moeten we u en uw vertoogen schroomen.
Men spreekt van gruwzaamheên, van wijd en zijd vernomen.
Dan, dat de Vorst daar van beslisse, en 'k ben voldaan!

EDIPUS, *met levendigheid.*

Waar is hij? Toeft men nog? Men doe mij derwaart gaan!

DE REI.

De zelfde, op wiens bericht wij te uwaart zijn gevlogen,
Vloog naar den Koning toe. Haast zien wij hem voor oogen.

EDIPUS.

Ach, zou zijn hart, begaan met mijn rampzaligheên,
Den afstand niet ontzien, om zelf tot mij te treên?

DE REI.

Op 't hooren van uw' naam — ? hoe zou dit twijfel vinden?

EDIPUS.

En wie meldt hem den naam eens onbekenden blinden?

DE REI.

Waan niet, dat u 't gerucht hier lang verborgen laat:
't Krielt hier van reizigers langs open markt en ſtraat.
Uw naam, ô grijzaart, klonk door land en koningrijken,
En wie hem hoort, doet ſtraks den heetſten ijver blijken.

EDIPUS.

Welaan! zijn komst zij hem en heel zijn heerſchappij'
Ten nutte, en mij met een! Dat hij mijn redder zij!

ANTIGONE, *vol verbaasdheid ter zijde afziende.*

ô Hemel! welk gezicht! wat koomt mijn oog te vooren?

EDIPUS.

Wat zegt gij, ô mijn telg?

ANTIGONE.

Kan ik mijn vreugde ſmoren!
Een maagd (geſtalte en zwier herinnert me aan Ismeen)
In reisgewaad gedoscht, ſpoedt driftig te onswaart heen.
Zij zit te paard — houdt ſtil —! ô Hemel, zou zij 't wezen?
Ik twijfel — 'k durve.... ô Ja! daar is zij afgerezen!
Ja, ze is 't: 'k herken ze aan 't vuur dat uit haar oogen ſtaart,
't Is niemand dan Ismene —....

Haar in de armen vallende. ô Zus-

ô Zuster, mij zoo waard! —

EDIPUS.

Wat hoor ik!

ANTIGONE, *Ismene tot hem leidende, terwijl deze hem omarmt.*

Vader, ach! de jongſte van uw telgen!
Ze omhelst u, ſnikt, en kan de ontroering niet verzwelgen!

ISMENE, *beide beurtlings in de armen drukkende.*

ô Dierbre vader —, ô geliefde zusternaam!
Ik vinde u naauwlijks weêr — verbijsterd — buiten aâm!

EDIPUS, *verbaasd.*

Mijn dochter, zijt gij 't?

ISMENE.

Ja, ô oorſprong van mijn leven!

EDIPUS, *haar omhelzing al nokkende beantwoordende.*

ô Zusterlijke telg!

ISMENE, *terwijl ze hem met ontroering aanziet.*

ô Schouwſpel, om te beven!

EDIPUS.

Zijt gij 't? koomt gij tot mij?

ISMENE.

Ja, tot mijn hartewee!

EDIPUS, *haar de handen toereikende.*

Ach! grijp mijn handen.

ISMENE, *ze kusfende.*

'k Vat u beide, dierbre twee!

EDIPUS.

Wat drijft u hier?

ISMENE, *met een' toon van belang.*

Mijn hart: de zorg tot u, mijn vader!

EDIPUS.

't Verlangen?

ISMENE.

En de nood van ons geslacht te gader.

EDIPUS.

En rust die zorg op u? Voegt zij uw maagdlijk hart?

ISMENE.

Helaas! wat vrage ik dit? mijn boezem voelt de smart.

EDIPUS, *met een houding van verontwaardiging.*

ô Recht barbaarsche en voor een' Griek beweenbre dagen,
Die 't zwak geslacht den last der mannen dwingt te dragen!
Dit zet mijn ramp, mijn smart, nog dubblen weedom bij.
Mijn dochters! dierbren, ach, hoe fel ontroert ge mij!
Ach, de eene zwerft met me om, naar zulke uitheemsche zeden,
Verhardde 't teedre lijf en maagdelijke leden,
En leidt me, in broodsgebrek, met halfontblooten voet,
En worstlend beurt om beurt met koude en zonnegloed,
Door woeste bosschen heen en onbewoonbre vlekken,

En

En acht dit zoet, mag zij haars vaders dagen rekken.
ô Telg! gij hebt getrouw mij overal verzeld,
Gij, 't tempelwoord vervuld dat van mijn zwerven meldt,
Sins mij mijn volk verdreef.

Haar de hand drukkende.

En nu, geliefde Ismene,
Wat brengt gij mij, mijn kind? wat voert u herwaart hene?
Gij koomt niet vruchtloos hier, 'k bemerk dit al te wel!
Spreek, helder 't onheil op, dat ik me op nieuw voorſpel.

ISMENE.

Mijn Vader, 'k zal u thands mijn' toeſtand niet doen hooren,
Noch 't gene ik onderging met u hier na te ſporen:
Die rampen zijn voorbij, 'k herhaal heur ſmarten niet.
Maar 't onheil van uw zoons en hun beroerd gebied,
Zie daar, waarom ik kome, en wat ik koom verklaren!
Eerst twistten ze onderling om 't rijk te laten varen,
En aan Menéceus Zoon den zetel af te ſtaan,
Ten einde en volk en land niet gants te doen vergaan.
Want Kadmus oud geſlacht werd nooit zoo ſterk getroffen;
En heel uw huis dreigt in verwoesting neêr te ploffen.
Maar thands (dus wil 't een God of 't onheil van ons bloed)
Thands blaakt in 't broederpaar de tweedracht meer verwoed
Om 't voeren van 't gezag en Koningklijk vermogen,
En wil geen' deelgenoot in 't hoog bewind gedogen.

De jongſte heeft alreeds uw' oudstgeboren' zoon,
Uw' Polynices van den ouderlijken throon
Geſtooten, en uit rijk en vaderland gedreven.
Dees vlood naar Argos vest, en, met een heir geſteven,
Prangt daadlijk Kadmus erf door 't ſchrikbre krijgsgeweld,
En Thebe of Argos-zelf wordt zekerlijk geveld.
Doch, 'k vond geen einde of maat, indien ik in 't verhalen
De gruwzaamheden van dit jammer af zou malen.
Genoeg! zij ſchreeuwen wraak. Maar eindlijk vinde ik 't end,
Mijn vader, door de Goôn beſtemd aan uwe ellend. —

EDIPUS.

Gij durft mijn hart dan nog een flaauwe hoop verwekken,
Dat eenmaal 't Godendom zich mijner aan zal trekken?

ISMENE, *verheugd, en hem ſteeds de hand drukkende, welke hij vervolgens, gedurende het verdere geſprek, op haar ſchouders legt.*

Het zal, mijn vader, ja! mijn hart belooft het mij:
'k Steune op voorſpellingen en tempelwichlarij.

EDIPUS.

Wat ſpelt men dan?

ISMENE.

Dat gij, door hen te rug gebeden,
Die aarde zeegnen zult, die uw' verſtijfden leden,
Een wijk- en rustplaats geeft.

EDI-

EDIPUS.

Van mij wordt dit gewacht?

ISMENE.

In u berust de ſteun van Thebes oppermacht.

EDIPUS.

Ik! zelf van ſteun beroofd! Geef me eerst mijn ſteunſel weder.

ISMENE.

Thands recht u 't lot weêr op; eerst ſtortte 't u ter neder.

EDIPUS.

Helaas! in 's levenskracht door 't onheil neêrgeveld,
Wierd kwijnende ouderdom door wondren naauw herſteld.
Maar ſpreek: wat wil men?

ISMENE.

Reeds is Kreon herwaart henen
In aantocht en nabij (zie mij van blijdſchap weenen!)
Om op de grenzen van het Kadmiſche gebied
U naar een wijkplaats heen te voeren....

EDIPUS, *verontwaardigd.*

Wacht dit niet!
Wat zouden zij van mij gewenschte hulp begeeren,
Terwijl zij me op een nieuw uit hunnen landpaal weeren,
En zelfs 't Thebaanſche zand ontzeggen aan mijn lijk?

ISMENE, *met tederheid.*

Ach! 't Vaderlijke bloed verbiedt u dezen wijk.

Wat tracht ge aan Kadmus kroost de fchuld van 't lot te wreken?
Hoor nog uw Burgerij, en hoor uw kinders fmeeken!
Uw gramfchap dreigt hun niet dan ramp, en uw gebeent
Zal fteeds een bolwerk zijn voor die het rust verleent.

EDIPUS.

En fpelde Apollo dit? En hoorden dit mijn zonen?

ISMENE.

Zij beide.

EDIPUS.

't Is dan dus, dat zij hunn' plicht betoonen!
De heerschzucht werkt dan meer op hun ontaart gemoed
Dan 't kinderlijk gevoel en de infpraak van het bloed!
Verbasterden!

ISMENE, *ontroerd.*

Helaas! wat donder in mijne ooren!
„ Te wel verdienden zij dien vaderlijken toren."

EDIPUS.

Neen! geev' hun 't Godendom een nooitbetembre twist,
Die eeuwig, rustloos woelt, en eindloos bruischt en gist!
En, is 't, dat de uitflag van hunn' roekloos aangevangen'
En dollen broederkrijg van mij ftaat af te hangen,

(*Met verheffing van ftem.*)

Welaan! 'k beflis hun lot. Vergaa 't bloeddorftig paar,
Dat dus den oorlogsfpeer geveld heeft op elkaâr!

Die

Die thands den ſcepter zwaait, moet van den ſtaf vervallen!
En die nu balling zwerft, keer' nimmer in zijn wallen!
Dit zij hun beider deel! de vaderlijke wraak
Beſtemt het hun. Ik ben 't, die thands natuur verzaak:
Zij deden 't eerst. Zij, die den oorſprong van hun leven
Verachtlijk uit zijn land, en ſtaat, en rang verdreven,
Met deernis, liefde, ontzag, noch menschlijkheid begaan,
Als of me op eigen bede een weldaad wierd gedaan. —
Een weldaad! 't waar 't geweest voor mijn bezwijkend harte,
Toen 't, overſtelpt van wee en nooitbeproefde ſmarte,
Niets dorstte dan den dood en de eenzaamheid van 't graf.
Maar neen, geen ſtervling toen, die zulk een' troost mij gaf!
Doch eindlijk, toen de tijd mijn' weedom had doen rijpen,
Mijn zielsgetij bedaard; de ſchrik van mijn vergrijpen,
En de ijslijkheid der ſtraf, te zwaar voor zulk een ſchuld,
Mijn hart, in al zijn' rouw, met kalmte had vervuld;
Toen eerst, toen dwong men mij door muitende onderzaten,
En rust, en vaderland, en haardſteê te verlaten;
En hun (onwaardig kroost, dat mij beſchermen most!)
Had zelfs een enkel woord te veel voor mij gekost;
Maar 't laat mij, arm en naakt, uit ſtad en landpaal jagen,
Om in uitheemſche lucht om luttel broods te vragen.
En 't is van u-alleen, ô dochters, mij zoo waard!
Van u, uw vaderliefde en uw' godvruchten aart,

Dat ik verblijf, behoefte, en bijſtand mag ontfangen,
Die ik, met grooter recht, van zonen mocht verlangen.
Dus ſchudden ze om een' throon en 't voeren van den ſtaf
Den vader die hen teelde, en alle plichten, af.
Maar ik, ik zal hunn' ſtoel, ik zal dien ſtaf niet ſtijven,
En nooit zal Kadmus rijk met hun behouden blijven.
Dit ſpelle ik, dierbre telg, uit 't gene uw mond mij meldt:
Dit, op 't gezag van hem, die me alles heeft voorſpeld.
En daarom, ô Athene! ô Burgers van Minerve!
Dat Kreon, of wie 't zij, om mijn bezitting werve,
Laat Thebe in aantocht gaan; aan u, ô Burgerij!
U, eigene en verbinde en geve en ſchenke ik mij.
Beſchut mij ſlechts met dees mi ne achtbre ſchutsgodinnen;
Gij zult uw ſtad een burcht voor haar beſtrijders winnen. —

DE REI.

Ach, Edipus! gij zijt der deernis overwaard;
Gij-zelf, en uw geſlacht, met zoo veel ramps bezwaard.
En gij, gij wilt ons land tot heil, tot redder ſtrekken!
Welaan, hoor onzen raad. Gij zult niet van ons trekken.

EDIPUS, *tegen den Rei.*

ô Dierbaarſte! en ô troost- en balſemſchenkend woord!
Beveelt ſlechts.

DE REI.

Offer dan den Godheên van dit oord!

Haar,

Haar, wier gewijden grond gij 't eerſte hebt betreden.

EDIPUS.

En welk eene offerand? met wat voor plechtigheden?
Waar vinde ik 't offertuig, en hoe gedrage ik mij,
Op dat mijn dienst naar eisch, en recht geheiligd zij?

DE REI.

Schep eerst uit gindſche bron en altijd vlietende ader
Een zuivrend offernat met elke hand te gader.
Vul een en andre ſchaal, uit louter goud gewrocht
En voor 't altaar geplaatst, met dit geheiligd vocht.
Bekroon ze, en niet met loof, maar met de zachte vlokken
Der wolle, een jeugdig lam nog versch van 't lijf getrokken.
Vat dan die ſchalen bij de vatſels, een voor een,
En wend het aangezicht naar 't morgenkrieken heen,
En ſtort ze op 't aardrijk uit, naar de oude tempelzede.
Neem dan den derden kelk, en vul dien beker mede;
Maar (want dees outerdienst gehengt geen melk of wijn)
Met honigvocht, om voor het laatst geplengd te zijn.
En als de weeke grond dit offer heeft ontfangen,
En 't willig tot zich neemt, en 't niet in de aard blijft hangen,
Kies driemaal negenwerf een jonge olijveſpruit,
Voeg ze in uw handen ſaam, en ſtort uw beden uit! —

EDIPUS.

En welk een beê? vaar voort! Hoe voegt het mij te ſmeeken?

Laat

Laat ook uw raad, uw hulp, mij hierin niet ontbreken.

DE REI.

Wij roepen ze op den naam van Gunstgodinnen aan;
Smeek, dat zij 't te uwaart zijn, uw beden niet verſmaân,
Maar 't hoofd, dat gé aan haar hoede en gunst koomt op te dragen,
De rust verwerven doen, die 't lot u dwingt te vragen.
Dus luide uw beê! Doch zorg, dat wie dit offer doet
(Het zij gij 't zelf verricht of uw meêwarig bloed)
Zich niet dan momplend uite, en, na geſtorte bede,
Met onverdraaid gelaat bedachtzaam rugwaart trede.
En dan, ô grijzaart, dan beſchouwen we u als vrij
Van 's Hemels vloek, en niet meer ſchuwbaar voor wie 't zij.

EDIPUS.

Mijn kroost, gij hoorde 't?

ISMENE.

Ja, mijn vader, 'k zal die plichten,
Daar zwakte en blindheid ze u verhindren, blij verrichten.
Ik ſpoed me en ben bereid, men wijze mij 't altaar!
De dienst eens vaders valt aan geene kindren zwaar.
Antigone, leen gij des zwakken grijzaarts leden
Den ſteun van uwen arm, en ik verhaast mijn ſchreden.
Zij vertrekt, en laat Edipus op de ſchouder van Antigone rustende.

DE REI.

't Is gruwzaam, reeds beſtorven kwalen....

EDI-

EDIPUS.

Helaas! helaas!

DE REI.

... Weêr op te halen;
Maar echter drijft mij mijn gemoed ——

EDIPUS.

Waar vraagt ge naar?

DE REI.

De ontzachbre ellende,
Waar van ik oorſprong weet nog ende,
Die op uw hoofd zoo zichtbaar woedt?

EDIPUS.

Neen, om uw gastvrij mededogen,
Atheners! neen, roert dat niet aan!
Het ſchuwt den dag en aller oogen,
Wat ik —— wat ik heb doorgeſtaan.

DE REI.

Neen, laat me een waar bericht ontfangen!
Dit bid ik, dit vereischt uw ſtaat.

EDIPUS.

Helaas!

DE REI.

Voldoe aan mijn verlangen.

EDIPUS.

Helaas!

DE REI.

Voldoe aan mijn verlangen:
Ik heb van mijnen kant het uwe niet verſmaad.

EDIPUS.

Ik ben, helaas! — Ik ben, mijn vrienden,
Gejaagd, gefleept in de euveldaân:
Onwillig ingefleept. Dit weten de Aldoorzienden!
'k Heb van dat alles niets met eigen' wil beſtaan.

DE REI.

En wat? —

EDIPUS.

Door vloekbare echtverbinding
Heeft Thebe, in heur onwetendheid,
Met mij in de eigenſte verblinding,
Me een Godvertoornend bed ter huwlijkskoets bereid.

DE REI.

Zoo is 't dan waar! uw moeders ſponde,
Hebt gij, rampzalige, bekleed?

EDIPUS.

Ach! ſpaart zoo diep een hartewonde!
De dood, de dood is minder wreed.

Ja,

Ja, 't is te waar: dees beide panden
Zijn vruchten van die huwlijksbanden.

DE REI.

Wat zegt gij?

EDIPUS.

Twee rampzaligheên;
Noodlottige afkomst van een moeder, ons gemeen.

DE REI.

Zij zijn van d'oorsprong hunnes levens
Dan kinderen en zusters tevens.

EDIPUS.

Helaas!

DE REI.

Helaas! met dubbeld recht!

EDIPUS.

ô Draaikolk van door een gewentelde ongelukken!

DE REI.

Dit was uw noodlot dan?

EDIPUS.

Het lot, dat mij deed bukken.

DE REI.

Het lot...?

EDIPUS.

En 't loon, mij toegelegd.

DE REI.

Hoe dus?

EDIPUS.

Dit wee werd mij gegeven,
Voor redding, die ik 't volk tot mijne ellend bewees.
Verachtlijk uit hun land gedreven...!
En 't weldoen was de bron, waar uit mijn jammer rees.

DE REI.

Rampzalige! — en gij hebt uw handen
Met eigen vaderbloed bevlekt?

EDIPUS.

Wat wroet ge mij in de ingewanden!
Waartoe uw foltring dus onmenschlijk uitgeftrekt?
Ja, 'k heb...

DE REI.

Uw' vader!...

EDIPUS.

Ja, doen fneven.

DE REI.

ó Gruwel!

EDIPUS.

Maar, naar 't recht onfchuldig van zijn bloed.
'k Heb hem, met andren meer, den flag des doods gegeven:
Maar 't is me onwetend, bloot door dwang van 't lot, ontmoet.

DE

DE REI.

De Vorst genaakt.

THESEUS, *met eenig gevolg op het Tooneel verſchijnende, en zich tot Edipus wendende.*

Te veel hoorde ik in vroeger dagen,
Van 't bloedige verlies van uw gezicht gewagen,
Dan dat ik, op 't bericht eens Grijzaarts zoo vol rouw,
Niet daadlijk aan den zoon van Laïus denken zou.
Thands twijfel ik niet meer. Ik vind mij niet bedrogen:
Uw houding en gewaad ontdekt u aan mijne oogen;
En, met uw ramp begaan, onzalige Edipus,
Biede ik in mijnen wal u alle hulp en ſchuts.
Verklaar ſlechts, wat gij hier van mij of van de mijnen
Koomt vordren met uw telg, den troost in al uw pijnen?
Meer vraag, meer verg ik niet. Uwe uitgeſtane ellend
Werd me in mijn vreemdlingſchap reeds al te wel bekend.
'k Heb meê gezworven, meê door onbekende palen
Gekruist, om nood en dood mij op den hals te halen;
'k Heb zelf de ballingſchap, waar in gij leeft, beproefd,
En wijs geen' vreemdling af, noch wie mijn hulp behoeft.
'k Weet, dat wij menſchen zijn, en, zoo wij dit verzaken,
't Is 't werk van eenen dag, om ons gelijk te maken.

EDIPUS, *opgewekt.*

Uwe edelmoedigheid ſtraalt in uw aanſpraak door,

ô Theſeus! 'k Verg u des geen uitgerekt gehoor.
Mijn naam, mijn vaderland, geſlacht, en lotgevallen,
Behoeven niet gemeld: gij-zelf, gij kent die allen.
Niets rest mij, dan alleen mijn beê te doen verſtaan,
Waartoe ik hier verſchijne?

THESEUS, *met tederheid.*

Ach! meld ze mij.

EDIPUS, *met nadruk.*

Welaan! —
Aanvaard dan ('k ſmeek het u, en dit zijn al mijn beden!)
Het akelig geſchenk van mijn verſtijfde leden.
Dit, dit ellendig rif! — verachtlijk voor het oog!
Maar — in waardij voor u, is 't ongelijkbaar hoog.

THESEUS, *met verwondering.*

Wat zegt gij! welk geſchenk? wat ongelijkbre waarde?

EDIPUS.

Dán zal ze u kenbaar zijn, wanneer ik rust in de aarde.

THESEUS.

En hoe?

EDIPUS.

Door mijnen dood, en de uitvaart, die uw hand
Mij toebereiden zal in vorst Erichteus land.

THESEUS, *met tederheid.*

Gij waagt van lijkdienst: — ſpreek van dienſten, die u 't leven

Ver-

Verzachten. 't Eischt, daar eerst uw aandacht aan te geven.

EDIPUS.

Neen, 't laatste is mij genoeg. Ik verge u niets dan dit:
Maar wacht geen kleen geschil, in 't korte, om mijn bezit.

THESEUS.

Zou mooglijk uw geslacht....?

EDIPUS.

Hun kome ik hier ontvlieden.

THESEUS.

Maar voegt het u, te ontvlièn, als ze u hunn' bijstand bieden?

EDIPUS, *vurig.*

Hunn' bijstand? dien zij me eerst onttrokken? — Theseus! neen.
Mijn wil koomt nimmer met den hunnen overëen.

THESEUS.

Neen, volg geen gramschap op, die nooit een wond kan heelen.

EDIPUS.

Neen, laat me u eerst den grond van alles mededeelen!
'k Heb, Theseus, gruwzaamheid bij gruwzaamheid gelecn.
'k Spreek van mijn bloedvlek niet, noch al die ijslijkheên,
Die 't gantsche Griekenland nog rustloos doen gewagen.
'k Heb meer dan dat, ik heb nog wreeder slag verdragen.
'k Ben uit mijn erf verjaagd, onmenschlijk weggejaagd,
En van mijn eigen zaad (dit, dit is 't dat mij knaagt)!
Van hun, die mij (ó spijt!) verplicht zijn voor het leven,

Gelijk een onverlaat, in ballingſchap verdreven.

THESEUS.

En waarom roepen ze u nu eindlijk wederom?

EDIPUS.

Genoodzaakt door de ſtem van 't hooge Godendom.

THESEUS.

Wat onheil ſtaat hun dan van 't Godendom te ſchroomen,
Het geen ze op deze wijs bedacht zijn voor te komen?

EDIPUS.

Hun hangt een felle ſlag van de uwen over 't hoofd.

THESEUS.

Hoe, Thebe en deze ſtad....! Wie had dit ooit geloofd?

EDIPUS.

ô Egeus dierbre zoon! Alleen den Hemelmachten
Staat ouderdom, verval, noch ondergang te wachten;
Al 't ovrig wordt vernield door 't woeden van den tijd.
De vaag der aard verwelkt; des lichaams kracht verſlijt;
De trouw verſterft, verdwijnt, en de ontrouw wordt geboren:
En haat en vriendſchap beide is 't zelfde lot beſchoren.
Geen zelfde geest regeert in vrienden te aller uur,
In ſtad, in volk, of rijk, voor vriend of nagebuur;
Maar 't geen nu dierbaar is, geloof mij, zal na dezen
Eens haatlijk, en daar na weêr even dierbaar wezen.
Heerscht nu te Thebe en hier eene onderlinge min,

't Ver-

't Verloop eens langen tijds heeft wisselingen in,
En zelfs een kleen geschil zal eens in later dagen,
Het volk van wederzij' verwoed te wapen jagen.
Hun bloed, nu koud en loom en vadzig als het mijn,
Zal koken — of — Jupijn zal geen Jupijn meer zijn!
Maar vruchtloos is 't betwist, wat niet is af te keeren.
Laat mij uw' rader zijn en uwen grond verweeren.
Vergun mij dit! en gij, zoo me alles niet misleidt,
Beklaagt u nooit van mij of uw herbergzaamheid. —

DE REI, *tegen Theseus.*

Mijn vorst, men deed voorheen van 's noodlots voorbeschikking
Aan onze vaderstad een diergelijke spelling.

THESEUS, *met gulhartigheid.*

Wie zou, ô dierbre grijze, uw gunstig hart versmaân?
Steeds was uw rijk aan 't mijne op 't tederst toegedaan,
En thands koomt ge onzen Goôn uw zoenoffrande plengen,
Om aan mijn volk en mij geen kleene gift te brengen.
'k Vereer, 'k waardeer die gift, en smade uw goedheid niet,
En schenke u, van mijn zijde, een' wijk in mijn gebied.
Dus, 't zij ge op deze plaats uw dagen wilt zien vlieten,
Of met mij, aan mijn hof, mijn' haard en disch genieten,
Beveel slechts. Heel mijn hart en wat mij toebehoort
Staat voor u open; kies! ik geef mijn vorstlijk woord.

EDIPUS, *met aandrift van blijdſchap.*

ô Goden, doet dit volk uw weldaân ondervinden!

THESEUS.

Wat wilt ge?

EDIPUS.

Ik koos uw hof, ô edelſte aller vrinden!
Indien mij 't noodlot-zelf die keuze niet verbood;
Maar dit, dit is de plaats voor 't geen dat lot befloot.
Hier zal het me over hen die me uit mijn' zetel dreven,
Ter wrake van dien hoon, een grootſche zege geven; ——
(*Met eenige twijfelmoedigheid.*)
Zoo 't uw belofte flechts aan geen vervulling faalt.

THESEUS.

Wees van dit hart gerust, zoo lang het adem haalt!
't Is voor geen ontrouw, 't is niet vatbaar voor verraden.

EDIPUS.

Ach, 'k verg geen' eed van u, tot borge voor uw daden.

THESEUS.

Is de eed een onderpand, die verder gaat dan de eer?
Neen, dierbare Edipus! leg allen argwaan neêr.

EDIPUS.

Haast koomt men.

THESEUS.

'k Laat u hier mijn eigen wacht bevolen.

EDI-

EDIPUS, *met ijver.*

Ach! licht is hun ontwerp u nog te veel verholen.
Men dreigt mij met geweld, en gij — gij laat me alleen?

THESEUS.

Verlaat u op mijn zorg, in ſpijt dier zwarigheên.

(*Met nadruk.*)

Dit weet ik, dat het nooit een' ſtervling zal gelukken,
U door geweld of macht van dezen grond te rukken.
Men dreige! 't menschlijk hart, door woede en drift verblind,
Strooit dikwerf eenen vloed van woorden in den wind;
Maar, van 't getij' bedaard, en aan zich-zelf hergeven,
Is 't als een buldrend weer, ten kimmen afgedreven.
Men kome en trachte vrij de hand aan u te ſlaan,
Onwinbre hindernis zal ze ijlings af doen ſtaan.
Vertrouw dus op mijn woord; of (wilt gij andre gronden?)
Op Febus, zoo hij-zelf u herwaart heeft gezonden:
En, 't zij ik blijve of gaa, mijn naam en mijn gezag
Zal uw beſcherming zijn, wat ook gebeuren mag.

Hij vertrekt.

(EDIPUS *zet zich neder, Antigone houdt zich nevens hem, en de Rei ſchaart zich in tweeën.*)

DE REI.

EERSTE KEER.

Gij landdet dan, na 't moeilijk dwalen,
In 't heerlijkst van de Atheenſche palen,
Op roem van eedle rosſen fier!
Gij moogt, na zoo veel ongelukken,
Dees blanke heuvelzanden drukken,
En vindt uw rust-, uw ſchuilplaats hier!

Hier! waar, door groene beemd en dalen,
Het ſchelle choor der nachtegalen
Gedurig kweelt en kwinkeleert
In ciloofſchaâuw en dek van bladeren,
Voor ongewijden niet te naderen,
Dat zon en winterbuien keert.

Waar Bacchus, onder 't dichtgeweven,
Met purpren bloem en knop doorgeven,
En Godgeheiligd boschtapijt,
Aan 't hoofd van zijn priestrinnenreien,
Met wijngaardſpeer en loovrenmeien,
Het woeſte Pantherdier beſchrijdt.

EERSTE TEGENKEER.

Waar, onder 's hemels heldre ſtralen,

De

De krokusbloem heur goud doet pralen,
Naast altijdbloeijende narcis:
Narcis, van ouds ter hoogtijdviering
Der Gunstgodinnen hoofdverfiering,
De lieflingplant der Eumenis.

Daar de altijdmurmelende beken
Aan 't weeldrig veldkruid niet ontbreken,
Cefifus levende ader vloeit;
En de open grond met fcheut en telgen
De frisfe regenvlaag verzwelgen,
Die daaglijks 't aardrijk overfproeit.

Daar de ongegorde Zanggodinnen,
Het luchtig landvermaak beminnen,
Op 't geur- en wellustaâmend veld,
't Ontfnoerde hair met rozen kranfen,
En vrolijk reien, dartlen, danfen;
En gouden Venus haar verzelt.

TWEEDE KEER.

Daar ftaat de wondre fpruit te bloeien,
Aan 't vruchtbaar Azië ongezien,
Die Pelops eiland nooit zag groeien,
En die geen hand weet uit te wiên.

Die, van zich-zelve uit de aard geſchoten,
En door geen zaaiers hand geteeld,
Geen ſchrikbre klingen laat ontblooten,
En de eerzucht van den jongling ſtreelt.
De olijveſcheut, bewaakt door de oogen
Van d'albeſchouwenden Jupijn,
Die door geen' donder uit den hoogen,
Die door geen ſterfelijk vermogen,
Die nimmer uitgeroeid zal zijn.

TWEEDE TEGENKEER.

Daar is nog andre ſtof van roemen,
Voor dit ons vaderlijk gewest;
De gift eens grooten Gods te noemen,
Waar zich onze edelſte eer op vest.
Gij, Zeevoogd, zelf, gij hebt dees ſtreken
Vereerd door 't paard en d'oceaan:
Hier 't ſnuivend ros, uw macht ten teeken,
In 't breidelend gareel doen gaan.
En 't zeegevaarte ſtiert zijn' ſteven
Door u, op uw' gekrulden vloed,
Van d'aâm der winden voortgedreven,
't Verbaasd gevolg van Nereus neven
Door golf en deining in 't gemoet'.

ANTIGONE, *met ontroering.*

Ô Glorierijk Atheen, 't wordt tijd uw woord te ſtaven.

EDIPUS.

Wat is 't, mijn dochter?

ANTIGONE.

'k Zie een bende herwaart draven,
En Kreon-zelv' aan 't hoofd van geen' geringen ſtoet.

EDIPUS, *ſmeekende.*

Ô Dierbren, toont mij thands wat ik verwachten moet!

DE REI.

Wacht alles! en, zoo 't woord eens Grijzaarts iets beteeken',
's Lands mogendheid is nog niet krachtloos of bezweken.

(KREON *verſchijnt met gevolg, het welk hij aan 't eind van het tooneel laat.*)

KREON, *ziende dat, bij zijne aankomst, de Rei, als mis-noegd, te rug treedt, zich tot denzelven keerende.*

Ik neme, ô edel volk van 't Attiſche gebied,
Een wondre ſchuwheid waar, die u uit de oogen ziet,
Als of u 't oogmerk van mijne aankomst waar te ſchroomen.
Doch ſchudt dien argwaan uit, die u heeft ingenomen:
'k Verſchijn met krijgsrumoer noch vijandlijk gemoed,
Mij bruischt noch jeugdig vuur noch oorlogszucht door 't bloed,
En 'k weet tot welk een ſtad van aanzien en vermogen
Ik naadre, en kan dus niets tot uw verderf beoogen.

Neen,

Neen, de oorzaak van mijn komst betreft deez' grijze alleen:
Om hem zendt Thebes volk mij herwaart naar Atheen,
Als die, in 's mans ellend, van al zijn ſtadgenooten,
Het meeſte deele in 't wee, waar in hij ligt verſtooten.

(*Het woord tot Edipus wendende.*)

Dus, rampvolle Edipus! (ik draag mijn' last u voor)
Geef aan de bede van uw vaderland gehoor,
En laat me u overreên, naar Kadmus erf te keeren,
Waar we allen, elk om ſtrijd, u weêr te rug begeeren.
Heel Thebes burgerſchap roept u met recht weêrom,
En ik, ik zelf vooral, (dit tuige 't Godendom!)
Die, of ik waar de ſnoodſte uit al wat leeft te houen,
Deez' uwen rampſpoed niet dan ſchreiende aan kan ſchouwen;
Daar ge, eindloos balling 's lands, op vreemden bodem zwerft,
En op uws telgjens arm de hoogſte nooddruft derft!
Ach! konde ik ooit die ſpruit, misvormd door druk en tranen,
Vervallen tot een' ſtaat van zulken jammer wanen?
Thands zie ik 't. Voor uw hoofd, uw ſchamel onderhoud
Bezorgd, gevoelt zij 't naauw, hoe ſel haar 't lot benauwt;
En groeit voor de echttoorts niet ('k gevoel het, dat ik bloze)
Maar voor den moedwil op van elken eerelooze.
Ja, 'k ſchaam mij-zelv' om u, om mij, om ons geſlacht.
Dan 't geen zijn' uitſlag heeft, ſtaat in geen' ſtervlings macht.
Doch nu, ô Edipus! keer nu, op dit mijn ſmeeken,

Tot

Tot ſtad en burgerij en vaderlijke ſtreken,
En huis- en haardgoôn weêr: die vaderlijke ſtad,
Die recht heeft op uw lieſde; uw wieg en bakermat!

EDIPUS, *met zichtbaren afkeer.*

Ge ontziet dan niets, en durft uw afgerichte reden
Met naam van Godsdienst en wat heilig is bekleeden?
En waar toe? —— Om me op nieuw, bij alles 't gene ik lij,
Te maken tot een doel van uw geweldnarij'.
Zoo hebt gij me eerst, in 't felst van dees mijn jammerkwalen,
Als 't me een verkwikking was om elders aâm te halen,
De ballingſchap ontzegd, hoe duur ook afgebeên.
Maar als mijn ſmart heur peil vervuld had door 't geween,
De rust aan eigen' haard mij dierbaar was geworden,
En geene uitſpoorigheên mijn droeve ziel meer porden,
Toen ſtiet, toen dreeft gij me uit; en al die tederheid
Heeft toen met luttel krachts voor mijn behoud gepleit.
En nu, terwijl gij thands mijn vaderſtad en magen
Mij weêr een beter hart (uit baatzucht) toe ziet dragen,
Nu werft ge op nieuw om mij, en vleit me om mijn bezit,
En geeft een' ſchoonen glimp aan 't onbetaamlijkst wit.
Neen, Kreon, bied die gunst aan andren die 't begeeren,
Maar voed geen hoop op mij, dat ik weêrom zal keeren.
Die gunst heeft thands geen' dank, bevat geen heil voor mij,
En heel uw voordracht is een loutre huichlarij.

(*Na*

(*Na eenige tusschenpoozing.*)

Ik zie de waarheid door, gij moogt ze vrij verbuigen,
'k Zal met een enkel woord uw valschheid overtuigen.
U drijft geen zucht tot mij, maar vrees voor 't oorlogslot:
Gij koomt, maar om mij, niet in 't ouderlijk genot
Te stellen van mijn erf, maar buiten Thebes wallen
Te plaatsen tot een scherm voor die u aan mocht vallen.
Zie daar uw' toeleg! dit, dit is 't wat gij beoogt,
Dat (snoodaart!) gij mijn rijk gerust bezitten moogt;
En al wat gij verlangt met mij daar heen te sleuren,
Is eeniglijk, dat mij de dood daar moog gebeuren.
Waan niet, dat Thebes lot mij onbekend zou zijn,
Apol verklaarde 't mij door de inspraak van Jupijn!
En uw doorkneede tong zal nooit de macht verkrijgen,
Dat al heur kracht van taal die Godspraak dwing' te zwijgen.
Dus ga, en laat ons hier 't geen mij nog overschiet
Van 't leven: 'k weet genoeg, en gij verlokt mij niet.

KREON, *de oogen half neêrslaande, met eene gemaakte bedaardheid.*

Wie waant gij, dat zich 't meest tot uw verderf verpijne?
Gij, door die taal vol gal; of Kreon, door de zijne?

EDIPUS, *op een' sterken toon.*

Ga: 'k ken verderf noch heil! Zoo slechts uw toeleg faalt,
Zal me alles dierbaar zijn, het geen mij 't lot bepaalt.

KREON, *zijn ſpijt in zijn houding trachtende te ontveinzen.*

Onzinnig grijzaart, ach! uw hooggeklommen dagen
Zijn u geen zegen, neen, maar overwicht van plagen.
Wien 't zilvren hair vereer', het ſpoorloos onverſtand
Gaat met den geesſel der verachting hand aan hand.

EDIPUS.

Ik ken uw ſcherpe tong; maar laat zij vruchtloos ſteken!
Nooit kan een braaf gemoed naar 's booswichts harte ſpreken.

KREON, *terwijl hij zijn gevolg een' wenk geeft.*

'k Beandwoorde u wellicht na dezen: thands.....

EDIPUS, *met drift.*

Wat doet,
Wat wilt ge? dit 's 't verblijf, waarin ik ſterven moet!
'k Roep deze....!

KREON.

Neen, ik roep tot tuigen van uw tergen
Hen allen, of uw hoon mij niet tot wraak moet vergen?

EDIPUS.

Waant gij voor 't oog des volks mij hier geweld te doen!

KREON, *met uiterlijke koelheid.*

Neen, 'k weet een' andren weg om op uw hart te woên.

EDIPUS.

Wat heeft die dreiging in? of wat is uw bedoelen?

KRE-

KREON, *met fierheid.*

'k Zal aan uw dochters beî mijn gramſchap doen gevoelen.
'k Heb de eene aan d'uitgang van dit boſchjen door mijn wacht,
En de andre, op d'eerſten wenk, zoo daadlijk, in mijn macht.

EDIPUS, *verſlagen.*

ô Goden! ——

KREON, *zijn gevolg op nieuw een teeken gevende, waarop het toetreedt.*

'k Zal u ſtof tot meerdre klachten geven.

EDIPUS, *met drift.*

Gij hebt mijn dochter....?

KREON, *met fierheid.*

En ook de andre daar beneven;
Een woord ſlechts! ——

EDIPUS, *met teekens van radelooze droefheid.*

Hemel, ach! Waar zijt ge, ô burgerij!
Wat doet, wat ziet gij aan? ô Goôn! verraadt gij mij?
Wat drijft gij d'onverlaat niet ijlings uit uw palen?
Mijn dochters! dierbren! ach! ô bitterſte aller kwalen!

DE REI, *tegen Kreon.*

Sta af, ô Vreemdling! Ga! — Nog eens, ſta daadlijk af:
Terg door geen onbeſcheid den koningklijken ſtaf.

KREON, *aan zijn gevolg, 't welk Antigone daar op omcingelt.*

Grijpt aan, 't is tijd, en voertze in weêrwil van heur kermen

Van

Van hier!

ANTIGONE, *angſtig rondziende.*

Waar berg ik mij? — ô Goôn! wilt mij beſchermen!

DE REI, *toeſchietende, tegen Kreon.*

Wat doet ge, ô vreemdling?

KREON.

'k Neem het mijne wederom.

EDIPUS.

ô Burgers!

DE REI, *tegen Kreon.*

Vreemdling! hoe! is dit uw eigendom?

KREON.

Het mijne: mijn ſlavin!

ANTIGONE, *terwijl zij aangegrepen wordt.*

Ach! burgers van Athenen!

Ach! ſtedelingen! ach! ſchiet toe!

EDIPUS.

Schiet toe, en koomt me uw hulp verleenen.

ANTIGONE.

Ach! ſtedelingen!

DE REI, *tegen Kreon, wiens gevolg daarop aflaat.*

Vreemdling, hoe!

Wat doet ge? wacht u, aan te randen,

Die hier in Mavors hoede ſtaan.

KREON, *tegen zijn gevolg.*

Vaart voort!

DE REI, *tegen hetzelve, 't welk daarop eeniger mate deinst.*

Neen, wacht u, fnoode handen
Aan deze teedre maagd te flaan.

EDIPUS.

Beeft voor de wraak der Burgerije,
Zoo gij mijn fchuldloos kroost misdoet.

DE REI, *Antigone van Kreons gevolg affnijdende, en bij de hand nemende.*

Ja, beeft!

KREON, *met drift vooruittredende, tegen den Rei.*

Laat los! te rug!

DE REI.

Toon daar uw heerfchappije,
Waar 't wettig voor u bukken moet!

KREON, *terwijl zijn gevolg op nieuw toefchiet.*

Laat los, nog eens! en geeft haar over.

DE REI, *zich voor Antigone ftellende.*

Nog eens, laat af, verwaten roover!

DE HALVE REI, *terwijl Antigone den overigen ontweldigd wordt.*

Vliegt toe, vliegt ijlings herwaart heen!
O Landgenooten, op de been!

De

De voorſtad lijdt geweld, wij worden overrompeld!

DE REI, *geheel.*

Vliegt toe, vliegt ijlings herwaart heen!

ANTIGONE, *zich gevangen ziende, terwijl zij naar 't ander einde van het Tooneel gebracht wordt.*

Ik word van hier gefleept, ô Burgers van Atheen!

EDIPUS.

Wat laat gij me, ô mijn telg, in 't aakligst wee gedompeld!

ANTIGONE.

'k Word met geweld vervoerd. ô Goôn, ziet mijn geween!

EDIPUS, *ſchreiende, met de armen uitgeſtrekt.*

Ach! reik me, ach, reik mij nog uw handen,
Mijn dochter.

ANTIGONE, *nokkende.*

ô Dat ik 't vermocht!

Mijn vader! —

KREON, *aan zijn gevolg, waarvan een deel met Antigone ter zijde wijkt.*

Vaart gij voort? —

EDIPUS, *de handen wringende.*

ô Eenigſte aller panden,
Aan wie wat me oovrig was van 't leven, was verknocht!

KREON, *bits.*

Nu zult ge u met die ſtut niet langer onderſchragen:

Braveer nu, 't ſtaat u vrij, uw vaderland en magen,
Op welker bede en last, en om wier hoogst belang
Ik-zelf mij t'uwaart wendde, in ſpijt van mijnen rang!
Gij wilt het. Eindlijk zult ge, en licht in korte tijden,
Uw ongelijk, en al mijn vroeger gunst, belijden,
En wisſlen deze drift die uw bederf verwekt,
Met dankbaarheid voor hem, die u nog hulp verſtrekt.

(*Hij wil vertrekken.*)

DE REI, *hem den weg afſnijdende.*

Ontziet den grijzaart meer te ontroeren,
Gij, vreemde!

KREON.

Doet mij geen geweld!

DE REI.

Neen, vlei u niet met dat vervoeren,
Eer we aan uw voeten zijn geveld!

KREON, *een teeken aan zijn gevolg gevende om toe te treden.*

'k Zal dan nog grooter buit op u veroovren moeten!
Welaan!

DE REI, *met drift.*

Wat onderneemt ge?

KREON, *op Edipus wijzende.*

Aan hem de hand te ſlaan.

DE

DE REI, *ontroerd.*

Ontaarte! —

KREON.

Al dreigde uw vorst mij zelf te keer te gaan.

EDIPUS.

Vermeetle taal! ô Goôn, doet hem die ſtoutheid boeten!

KREON.

Gij, zwijg!

EDIPUS, *als losbarſtende in verwoedheid van ſmart.*

Neen, wreedaart, neen, de Godheên van dit oord
Vergunnen mij nog ſtem en adem, om den moord-,
Den noodkreet, die mij prangt, ten hemel op te heffen,
En met mijn' fellen vloek u 't ijzren hart te treffen.
U, ſnoodaart (beef vrij, ja!) die me in mijn duiſternis
Het laatst, het eenigst oog dat mij nog oovrig is,
Onmenſchelijk, barbaarsch, moorddadig, uit koomt boren,
Met feller pijn, dan ik die beide heb verloren.
Ga, draag dien vloek! die God, die ons, die alles ziet,
Schenke u mijn' ouderdom — en — wreeder kenne ik niet!

KREON.

Aanhoort gij 't, Burgerſchaar?

EDIPUS.

Wat wilt gij, dat zij hoorden?
Zij zien uw' moedwil — en — mijn' wederſtand met woorden.

Wat heb ik meer dan die tot mijn verdediging,
Rampzalige, als ik ben!

KREON.

—— Neen, dat ik mij bedwing'!
'k Zal mijn gevoeligheid met meer dan woorden ſtijven.
(*Hij doet zijn gevolg een beweging maken om Edipus te omringen.*)

EDIPUS.

Ai mij!

DE REI, *met drift toeſchietende.*

Houd ijlings ſtand! waar heen?
Meent ge uw baldadigheid ten hoogſten top te drijven?

KREON.

'k Steun op mijn recht, en zal! —

EDIPUS.

Gij hoort het!

DE REI.

Nooit!

EDIPUS.

Ai, neen!

KREON, *driftig vooruittredende.*

Ik zweer 't bij 't Godendom.

DE REI.

Vermeetle, ſta! niet nader!

KRE-

KREON, *aan zijn gevolg.*

Treedt toe!

DE REI, *zich tegen het gevolg van Kreon verzettende.*

Te wapen, Burgerij!

Men dringt ons, herwaart! ſta ons bij.

Te wapen! herwaart heen! vergader!

DE REI, *geheel.*

Te wapen! —

(*Theſeus verſchijnende, doet Kreon zijn gevolg dadelijk te rug en van het Tooneel gaan.*)

THESEUS, *met verhaasting opkomende.*

Welk geſchreeuw, wat kreet klinkt me onverwacht,
Daar ik voor 't gindſche altaar den Zeegod rundren ſlacht,
In de ooren? welk geweld doet me alles achterſtellen,
Om ijlings op 't geroep der burgers toe te ſnellen?
Men ſpreke!

EDIPUS, *in uitbarſtende droefheid.*

Ô Dierbre vorst! (want ik herkenne uw ſpraak!)
'k Heb 't ijslijkst ondergaan! mijn boezem ſchreit om wraak.

THESEUS.

Hoe dus?

EDIPUS.

Dees wreedaart — hij — (vergeef mijn' vloed van tranen!)
't Is Kreon, en hij voert een' lijfſtoet van Thebanen:

Hij heeft me (en oordeel des van 't geen er is gebeurd,)
Mijn beide kinderen van 't bloedend hart gefcheurd.

THESEUS.

Wat zegt ge?

EDIPUS.

't Geen mijn fmart u beter uit kan drukken.

THESEUS, *aan zijn gevolg.*

Welaan! men doe terftond het volk te wapen rukken,
En hou de wegen voort met ruitermacht bezet,
Dat aan dit roovrenrot de hertocht zij belet!

(*Zich ongevoelig tot Kreon wendende.*)

Vliegt henen! — 'k Zal mij niet ten fpot mijns nabuurs ftellen,
Met op dien vuigen hoop een enkle fpeer te vellen;
Doch! raadpleegde ik alleen met billijkheid en recht,
Vermeetle, uw noodlot waar door 't eerfte woord beflecht;
Maar 'k laat het aan u-zelv', uw' eigen' keur, verbleven:
Gij zult van hier niet gaan, of eerst den roof hergeven!

(*Na eenige tusfchenpoozing.*)

Wat, fnoodaart, heeft u toch bewogen tot een daad,
U zelv' onwaardig, mij, en Thebes burgerftaat!
Die, burger van een ftad, gehecht aan recht en wetten,
En fchuw van 't onrecht, dus uw handen durft befmetten,
En van deez' vrijen grond, in mijn bewind gefteld,
Wegvoeren 't gene u lust, met openbaar geweld?

Was

Was 't, dat ge u Theseus als van bloodaarts aart verbeeldde?
Of dacht gij dat Atheen geen weerbre mannen teelde?
Of zocht ge in Kadmus vest, van zulke gruwlen vreemd,
En die geen roovers ooit in haar beſcherming neemt,
Een' ingebeelden dank voor roof en wetverbreking,
En ongevoeligheid voor eens verdrukten ſmeeking?
Zoo handelde ik in uw, of eenig vreemd gebied,
Wat ook mijn recht mocht zijn, ten ſpijt des heerſchers niet.
Maar gij beſchaamt uw volk, en deze uw graauwe hairen,
Als wankelde uw verſtand door 't overwicht der jaren.

(*Met verheffing van ſtem.*)

Genoeg! gij kent den prijs, waar voor ik u ontſla:
Men breng' mij 't kroost te rug, begeert gij mijn genaâ!
Zoo niet; gij weet mijn' last! — doch weet nog daar beneven,
Ik wil, als ik bevele, en — die mij kennen, beven!

KREON, *op een' zachten en innemenden toon.*

'k Heb nooit Athene als laf, ontbloot van moed en kracht,
Of zonder rijksbeſtuur en mogendheid geacht.
Neen, zoon van Egeus, neen! en 't geen ik hier verrichtte,
Legt op geen ſchennis toe, waarvan men mij betichtte.
Maar 'k wist dat tuſſchen Thebe en 't volk van dezen grond,
Noch ſtaatsverwantſchap noch verbindend recht beſtond,
Waardoor mijn maagſchap hier een onderhoud mocht wachten,
Dat ze, om mij ſpijt te doen, in Kadmus wal verachten.

En nooit (verbeeldde ik mij) zoudt ge in dit heilig oord
Een' schuldige, besmet met gruwbren vadermoord,
En die een vloekbaar kroost uit bloedschand heeft gewonnen,
Hier dulden, hier in uw bescherming nemen konnen.
Dit, scheen mij, ware een smaad voor 't heuvelveld van Mars,
Van alle onheiligheid en euveldaders wars;
Die zelfs geen' balling in zijn' burgmuur wil gedogen.
Dit, koning, stelde ik mij, en anders niet, voor oogen;
En, op dien waan mij-zelv' gerust verlatend, bracht
Ik zonder argwaan bei zijn telgen in mijn macht.
En nog had ik wellicht dat opzet laten varen,
Had hij met vloek op vloek mijn grijsgeworden hairen,
En afkomst en geslacht niet gruwzaamst overlaân,
En mij door spijt getergd, de hand aan hem te slaan.
'k Ben oud, maar gramschap kent geen afgaan onzer dagen,
En 't is de dood alleen, die terging kan verdragen.
Zie daar mijn andwoord, vorst! Doe thands wat u behaagt.
Licht dat mij 't beste recht hier luttel onderschraagt:
'k Ben zwak, en 'k word veracht— maar, Theseus, moet het wezen,
Hoe groot uw macht ook zij, — 'k ben mooglijk ook te vreezen.

EDIPUS, *met verontwaardiging, tegen Kreon.*

ô Schaamtelooze! op wien, op wien verbeeldt ge u toch
Den vlek te werpen van uw giftig addrenspog?
Is 't op u-zelv', of mij? — Gij aâmt van moord en huwelijk,

En

En ongelukken, zoo beklaaglijk als afschuwelijk,
Waar ik, ellendige, door 't lot wierd ingestort:
't Onoverkoomlijk lot, dat nooit verbeden wordt!
Waar mede 't Godendom, op mijn geslacht ontstoken,
Een langveroude schuld van eertijds heeft gewroken.
Maar toon, toon me in mij- zelv' met al die euveldaân
Eén enkel merk van schuld, één ware misdaad aan!
Doch daar de Godspraak zelf mijn' vader werd gegeven,
Dat hem de hand zijns zoons berooven moest van 't leven,
Met welk een' schijn van recht word ik daar door bezwaard,
Die vader, moeder, noch verwantschap had op de aard? —
Een ongelukkige, die onder 't ommezwerven
Een' vader aantreft en in tegenweer doet sterven,
Niet wetend wie hij is, noch wien hij heeft ontmoet,
Hoe doemt ge dien om dit uit nood gestorte bloed?
Maar zelfs, ge ontziet u niet, mijn droeve huwlijksbanden,
En zelve uw zuster in hare asschen aan te randen.
Barbaar! wat zwijge ik dan? Gij dringt, gij dwingt me er toe,
Dat ik uw boosheid u voor 't voorhoofd springen doe! —
'k Had haar tot moeder, ja (ô gruwel voor al de aarde!)
Onwetend van den schoot, die mij onwetend baarde;
En zij, zij, die mij zelv ter wareld had gebracht,
Zij schonk me als Echtgenoot een gruwzaam nageslacht.
Was zij des schuldig? Spreek! Of kunt gij van ons beiden

Haar

Haar als onſchuldig, mij als ſchuldig onderſcheiden?
Onwetend heb ik meê dien huwlijksknoop gelegd:
Ja! om de ſchuld te ontgaan van zulk een' vloekbren echt!
'k Heb hier dezelfde ſchuld als aan dat vadermoorden,
Dat ge eindloos mij verwijt met bitterheid van woorden. —
Doch dat me een enkle vraag van u beandwoord zij.
Gij, die zoo heilig, zoo rechtvaardig zijt, bij mij!
Zult ge, als een onbekende u daadlijk neêr wil vellen,
Eerst vragen wie hij zij, om u te weêr te ſtellen;
Of ook misſchien die vreemde uw vader wezen mocht? —
Hij minde 't leven niet, zoo 't iemand mooglijk docht.
En, als ge uw leven wreekt op die het aan koomt randen,
Waar wordt dat bloed door 't recht gevorderd van uw handen?
Dus, dus was 't hachlijk lot, het lot dat me overviel,
En 'k ſchroom des geen bezwaar, zelfs van mijns vaders ziel.
Maar gij, die in mijn wee uw' wellust toont te vinden,
Uw tong den teugel viert en niet weet in te binden,
Gij pleegt met wet noch recht, maar met uw' wrevel raad.
Gij ſmaadt mij, dit 's genoeg, want dit vernoegt uw' haat.
Nu ſcherpt ge u, deze ſtad en heur' doorluchten koning
Te winnen door gevlei en huichlende eerbetooning:
Maar in uw loſſpraak- zelv vergeet gij de eêlſte ſtof,
De Godvrucht, ſteeds haar roem, haar allerhoogſte lof!
Wat volk de Goden eert, zij ſtreeft het verr' te boven!

En echter waant gij hier mijn kroost aan mij te ontrooven;
Mij, smeekend grijzaart, hier te dwingen door geweld;
Te rukken van den grond van Mavors heuvelveld;
En noodzaakt me, om met bede en uitgestroomde tranen,
En goôn en menschen tot mijn' bijstand aan te manen,
Op dat ge erkennen zoudt, wat mannen Pallas stad,
't Geschonden recht ter wrake, in haren kreits bevat.

DE REI.

Mijn vorst, ik ben verplicht dat ik de waarheid huldig':
's Mans onheil vordert het, wij zijn hem bijstand schuldig.

THESEUS.

Genoeg! men stel zijn beê door geen verwijl te loor,
Eer 't roofgespan zich berg'!

KREON, *met eene aangenomen fierheid.*

Wat hebt gij met mij voor?

THESEUS, *met bedaarden ernst.*

Deez' heirweg in te slaan, u-zelv' met mij te voeren,
Hen voor te komen, die mijn grenzen dus beroeren,
U-zelv' voor 't oog uws volks, treffe ik hen ergens aan,
Te dwingen, dat ge mij het roofgoed af doet staan:
En zoo men mij de buit inmiddels koomt te ontdragen,
'k Weet, wie mij borg zal zijn in ze achter na te jagen.
Ga voor; doch stel gewis, dat, hebt ge uw' wensch behaald,
Dat voordeel met uw hoofd aan Theseus wordt betaald.

Het

Het toeval heeft u in uw' eigen ſtrik gevangen,
En 't onrecht heeft van 't lot geen ander eind te ontfangen.
'k Weet dat ge op krijgsvolk ſteunt, en nimmer zonder dat
U tot dit toppunt van vermetelheid vergat.
Doch haast zal 't zichtbaar zijn, door welk een hoop geſteven,
Gij aan mijn volk en mij de wetten denkt te geven.
Spreek echter, zoo ge in tijds...!

KREON.

Verhef u niet te licht!
Wij ook, wij zullen 't zien, wat noodig zij verricht?

THESEUS.

Welaan dan! — Edipus, blijf mij getroost verwachten,
Verzekerd, dat men me eer voor uw belang zal ſlachten,
Dan dat ik rusten zal van 't opzet, 't welk mij blaakt,
Eer ik u meeſter van uw telgen heb gemaakt.

EDIPUS, *vol ontroering.*

Ontfang, doorluchte held, dees tranen van verrukking
Voor 't ſtaven van mijn recht in de uiterſte verdrukking!

(*Theſeus ſtelt zich aan 't hoofd van zijn gevolg, en gaat den weg in, welken Kreons gevolg genomen had. Kreon gaat nevens hem. De Rei ſchaart zich als bevoorens, terwijl Edipus in diepe droefheid als nederzijgt.*)

DE REI.

KEER.

Thands wenschte ik mij, waar 't famentreffen
Der ſtrijdren, tegens een gehort,
Den koopren krijgskreet doet verheffen,
En 't ſtaal met ſtaal beandwoord wordt.
Bij 't flikkren van de fakkellichten
Van Febus heilig ſtrandaltaar,
Waar de achtbre prieſterinnenſchaar
Met ſtaatlijkheid van godsdienſtplichten
Heur wijdingen verricht, aan oog en oor ontzegd:
En d' outermaagden op de lippen,
De ſaamgevatte ſluierſlippen,
In gouden gespen zijn gehecht.

Daar (wacht ik) dondren uwe wetten,
ô Strijdbre Theſeus, wijd en zijd;
En, 's vijands overmoed te pletten,
En 't vrije Griekſche kroost te ontzetten,
Behoeft geen' hachelijken ſtrijd.

TEGENKEER.

Licht dat ze alreeds door 't lemmer vielen,
Of, ginds aan 't ſneeuwgebergt' misſchien,
Met ſchichtig ros of vlugge hielen

Den

Den ſtrijd en ons gebied ontvliên.
De ontzachbre ſchutsgod onzer palen,
Gradivus, met ons grondgemeen;
De ontzachbre krijgsmacht van Atheen;
't Zal al, den vluchtende achterhalen,
Met blikfemend gebit en onbeteugeld ros! ——
Wie Ridderlijke Pallas eeren,
En wie de wondergift waardeeren,
Des aardomvademenden Gods!

Dus (wacht ik) dondren uwe wetten,
ô Strijdbre Theſeus, wijd en zijd;
En, 's vijands overmoed te pletten,
En 't vrije Griekſche kroost te ontzetten,
Behoeft geen' hachelijken ſtrijd.

TWEEDE KEER.

Het is zoo, ja, of 't zal zoo wezen!
Zoo 't voorgevoel iets zekers ſpelt,
Dit rampvol kroost heeft niet te vreezen,
Dat Thebes kluiſter haar beknelt.
't Heeft vreeslijk, 't heeft te veel geleden!
't Heeft in zijn afkomst wreedst geleên!
Maar Jupiter bepaalt dit heden
Ten perk dier wederwaardigheên.

'k Voor-

'k Voorzeg een grootsch, zeeghaftig ſtrijden!
En mocht ik met een duivenvlerk
Het dunne wolkenruim doorſnijden,
'k Begluurde dit zeeghaftig ſtrijden
Reikhalzend drijvende in het zwerk!

TWEEDE TEGENKEER.

Gij, aan wiens wenk de volken hangen,
ô Albeſchouwende Jupijn!
Doe Theſeus benden kracht ontfangen,
En laatze zegevierend zijn.
En gij, ô fiere Krijgsgodinne,
Minerve, zijne ontzachbre ſpruit!
Geef dat uw burgrenſchaar verwinne!
Treedt beiden aan heur ſpits vooruit!
Gij meê, gezwinde God der dagen,
En maagdelijke Jageres,
Die dwars door dichte ſtruik en hagen
Het ſnelſte rendier af kunt jagen,
Begunſtigt ons, ik ſmeek u des! —

(*Antigone en Ismene worden door Theſeus op het Tooneel te rug gebracht.*)

DE REI.

Ja, zwervend vreemdling, ja! gij vindt u niet bedrogen.
'k Zie beide uw kindren reeds in uwen arm gevlogen.

EDIPUS, *terwijl zijn dochters hem gelijkelijk omhelzen, verward, en met uitgeſtrekte armen in 't rond taſtende.*

Wat... waar...?

ANTIGONE.

Mijn vader! ô mijn vader! welk een God
Vergunde ons, dezen held in ons rampzalig lot
Te aanſchouwen, die ons weêr te rug brengt in uwe armen!

EDIPUS, *met het hoofd weenende op haar' boezem vallende.*

Mijn telg, heb ik u weêr!

ANTIGONE.

Door Theſeus trouw beſchermen!

EDIPUS, *aan beiden zijne armen toeſtrekkende.*

Treed toe, mijn dierbaar kroost! omhels me, en dat dees dag
De laatſte ſcheuring die ons aandoet, wezen mag!

ANTIGONE.

Hij zal, mijn vader, ja! ons hart beſtemt die beden!

EDIPUS, *op nieuw de armen uitſtrekkende.*

Waar dan, waar zijt gij?

ANTIGONE.

Hier; wij hangen aan uw leden.

EDIPUS, *beide dochters omhelzende.*

ô Lieve ſpruiten!

ANTIGONE.

ô Teêrminnend vaderhart!

EDI-

EDIPUS, *al fnikkende.*

ô Steunfels, deelfters in...

ANTIGONE.

... onze algemeene fmart!

EDIPUS, *in vervoering van blijdfchap.*

'k Heb, dierbren! 'k heb u weêr! Ik mocht u weêr verwerven!
'k Zal nog in alles niet, niet gants rampzalig fterven.
Gij zijt mij over, ja! gij beide ftaat mij bij!

(*Aan Antigone.*)

Kom, ô mijn dochter, kom, bekleed uws vaders zij'!
Verkwik mijn' ouderdom, ftraks zonder hulp gebleven!
Wat is er omgegaan? hoe zijt ge mij hergeven?

ANTIGONE.

Hier is mijn redder, mijn verlosfer van 't geweld!
Mijn vader! door hem-zelv' zij 't alles u gemeld!

EDIPUS, *zich tot Thefeus wendende.*

Ach! laat de hevigheid van dees mijn zielsberoering
U niet verwondren, vorst! Ik ben geheel vervoering!
Mijn kindren niet geroofd! Ik, bei mijn kindren weêr!
Ik ben mij-zelv', mijn vreugd, mijn tong geen meefter meer!
En gij, gij wrocht mij zulks! Ik ken mijn diere plichten!
Gij hebt voor mij gedaan 't geen niemand zou verrichten.
Gij hebt mijn kroost behoed, gij, gij-alleen, 't ontzet:
En zeegne u 't Godendom naar mijn oprecht gebed!

Bij u, bij u-alleen en deze deugdgezinden,
Heb ik meêdogendheid en godvrucht mogen vinden,
En billijkheid, en trouw in 't houden van uw woord.
'k Betuig dit voor de maeht des hemels die mij hoort!
Zij fterke u, heel uw volk, en zeegrijke oorlogsftanders!
'k Heb, 't gene ik heb, door u, door u en niemand anders.
Ach! reik me uw rechtehand, ô edelmoedig vorst,
Dat ik haar kusfe, en drukke aan dees mijn dankbre borst!
Dat ik u-zelv' omarme! — of neen, wat zoude ik haken!
Ik, jammerzalige, ik! ik flechts uw handen raken!
U, wien geen fmet van fchuld noch onheil aankleeft? — Neen:
Aan rampgenooten voegt die tederheid alleen.
Gij, wees gelukkig! ga! en gun mij deze beden:
Wees fteeds u-zelv' gelijk, en denk aan 't roemrijk heden!

THESEUS, *met eene edele houding.*

Neen, zoo ge, om dit uw kroost met dubbel recht verheugd,
Uw hart den teugel viert in 't uiten van uw vreugd,
'k Ben des zoo min verbaasd, als om uw dankbewijzen,
Die in mijn teedre ziel geen' wrevel op doen rijzen.
'k Zoek in geen grootfche taal, maar in verheven daân
Die glorie voor mijn' naam, waarnaar het voegt te ftaan.
En 'k zegge u, 't geen ik zwoer is nergens in verbroken:
'k Hergeef u 't kroost, en heb den overmoed gewroken.
Zie daar al 't gene ik des aan u te melden vond! —

Doch

Doch hoor en oordeel nu van 't gene ik ſtraks verſtond,
Terwijle ik herwaart keerde. Een wonderbare ontmoeting!
En waar de plicht beveelt, betaamt geen tegenwroeting.

EDIPUS.

Wat is 't, ô dierbre vorst?

THESEUS.

Mij wordt bericht gebragt,
Dat iemand, geen Thebaan, maar toch van uw geſlacht,
Zich aan Neptuuns altaar (waar 't onverhoeds gehoorde
Gerucht mij voor een wijl in 't plechtig offer ſtoorde,)
Als ſmeekende en bedrukt ter neder heeft gezet.

EDIPUS.

Wie is hij? en wat wil zijn ſtatelijk gebed?

THESEUS.

Dit eenige is het al wat ik u voor kan dragen:
Hij zegt, alleen van u een kort geſprek te vragen.

EDIPUS, *met verwondering.*

Waar toe? 't Is niets gerings, 't geen iemand aan 't altaar
Zijn toevlucht zoeken doet, — of vreest hij lijfsgevaar?

THESEUS.

Hij wenscht om vrijgeleide, om u te mogen ſpreken.

EDIPUS.

Wie is hij, die dit vergt?

THESEUS, *met nadruk.*

Wie heeft u iets te smeeken?
Ga met u-zelven slechts, ga met uw hart te raad.

EDIPUS, *na eenig peinzens, driftig.*

Mijn dierbaarste, ach, belet dat men hem tot mij laat!

THESEUS.

Hoe dus?

EDIPUS.

Wat vraagt gij 't!

THESEUS.

Spreek.

EDIPUS.

Ik heb te wel begrepen,
Wat van dit aanzoek zij, en wat het meê zal sleepen.

THESEUS.

Wie is die vreemde dan, wiens smeeken gij verstoot?

EDIPUS.

Mijn zoon.

THESEUS.

Uw zoon!

EDIPUS, *met bitterheid.*

Ja hij, gehater dan de dood!
Het voorwerp van mijn' vloek, wien ik niet aan kan hooren,
Of de overmaat van spijt zal me in mijn drift verstoren.

THE-

THESEUS.

Hoe? zoudt ge dan zijn beê ten minſte niet verſtaan?
Licht kan ze u heilzaam zijn. — Wat wreedheid gaat u aan!

EDIPUS.

Neen, Theſeus, neen, zijn ſtem is gruwzaam voor zijn' vader.
Ik kan... ik kan niet. — Neen, ik kan niet, dring niet nader!

THESEUS.

Denk, dat de heiligheid der ſmeekplaats mij verbindt,
't Ontzag der Godheid niet te onteeren in uw kind?

ANTIGONE, *Edipus hand nemende, op een' tederen toon.*

Mijn vader, gun aan mij, hoe jong ik ook moog wezen,
Dat thands uw dochters raad heur' vader moog belezen!
Dat Theſeus aan zijn hart en aan de Goôn voldoe,
En ſta aan ons 't gehoor van mijnen broeder toe!
Hij zal, vertrouw dit vrij, ten zij gij 't wilt gehengen,
U nooit van uw beſluit, nooit tot uw onheil brengen.
Wat nadeel vreest ge toch van 't enkele onderhoud?
Wordt zelfs de beste daad wel ooit te veel beſchouwd?
Gij-zelf hebt hem geteeld. Mocht hij u niet verraden,
Wat zoudt gij van uw zijde uw eigen bloed verſmaden?
Daar is er meer, wien 't hart om ſnoode telgen treurt,
Met bitterheid vervuld, door wrevelmoed verſcheurd.
Maar de inborst laat zich nog door de opgewekte ſtemmen
Van ouderliefde en bloed en plichtbeſeffen temmen.

Verlies nu ook de ellend van 't doorgeworſteld leed
Niet gantslijk uit het oog, en 't gene uw gramſchap deed.
Gij-zelf, gij ondervondt, wat vuriglijk verbolgen
Gemoedren voor een eind op hun beſluit doen volgen.
Uw blindheid-zelv (helaas!), zoo ik het niet verwin,
Zij boezeme u voor drift de zielsbedaardheid in.
Ach! volg ons! kan uw telg u iets zoo billijk vragen,
En zien heur tederheid die beden afgeſlagen?

EDIPUS, *met blijken van tegenzin.*

Mijn telg! hoe hard mij 't valle, ik geef uw' wil gehoor.
Het zij zoo! 'k ſtel uw recht, uw teêrheid niet te loor.
Maar, Theſeus, dat men mij dees ſchuilplaats niet ontroove,
Terwijl ik 't onderhoud aan hem veroorelove!

THESEUS.

'k Herhaalde 't vorstlijk woord, het welk ik eenmaal gaf,
Nooit roekloos, Edipus! ſta uw bekomring af!
En weet nog eens voor 't laatst, wat twijfel ge ook moogt voeden,
Gij zijt gewis behoed, wil mij de Hemel hoeden!

(*Hij vertrekt.*)

DE REI.

Dat 's menſchen hart naar uitgeſtrekt
En altijd langer leven trekt,
Is, blijkbre dwaasheid aan te hangen.
Want dag aan dag ſleept daaglijksch wee

In

In 's levens ſteilen afloop meê,
Vermaagſchapt aan de ellende en 't noitverzaad verlangen.
En, ſtreeft het lot dien wensch op zij',
Vermaak en wellust gaan voorbij,
Zoo 't evenmatig tolbetalen,
Dat we allen onderworpen zijn,
Al 't ſmaakloos zoet en wrange pijn
Niet tijdig door den ſlaap, den doodſlaap koomt bepalen;
Als echt, en zang, en vlugge rei,
Verwisfeld wordt in rouwgeſchrei.

„ 't Is zaligst, nooit den dag te aanſchouwen"!
ô Gouden ſpreuk met recht verëerd!
En 't zaligst is zijn lot te houen,
Die 't ſnelst in 't eerſte duiſter keert!
Wie wordt in 't blocien van de dagen
('t Lichtzinnig onverſtand ten buit)
Geen ſpeelbal van de ontelbre plagen,
Die 't bange leven in zich ſluit?
En welke plagen! groote Goden!
Beroering, twist, en haat, en moord!
En tot volmaking aller nooden
Koomt de ouderdom ten laatſte voort.
Hij, de ouderdom, (te recht beklaaglijk!)

Van kracht, van moed, van lust beroofd,
Hoopt bij dat lot, hoe onverdraaglijk,
Nog nieuwe ellenden op ons hoofd.
Maar ach! betaamt het ons te klagen? —
Gelijk door felle wintervlagen
Het Noordlijk zeestrand wordt bestookt
Door duizenden herhaalde slagen,
Waar van de schuimende oever kookt;
Zoo (beeld van eindeloos bezwaren!)
Zoo storten 's onheils wreede baren,
Door 't dwingend noodlot opgeruid,
Zich thands op d'avond van uw jaren,
Als bij hun eerste morgenklaren,
En vollen middagluister, uit;
En kennen kalmte noch bedaren,
Tot dat haar 't nachtgebergte stuit.

ANTIGONE.

De vreemdling doet zich op; mistroostig! onverzeld!

EDIPUS.

Wie is hij?

ANTIGONE.

Dien ge u-zelv' alreeds hadt voorgesteld.
't Is Polynices, die u nadert, dierbre vader;
De tranen barsten hem uit de oogen. — Hij treedt nader.

POLYNICES, *mistroostig van houding, met de oogen neêrgeslagen, en als niet durvende zijne aanspraak tot Edipus richten.*

Helaas! Wat zal ik thands: wat ramp beschrei ik 't eerst?
Mijn' eigen' toestand? arm, verstoten, overheerscht!
(* *Antigone de hand nemende.*)
Of dien, waar in ik hier, met u, (*) mijn teêrbeminde,
Een' grijzen vader op uitheemschen bodem vinde?
Dus zwervend, balling 's lands; in dit, in zulk gewaad!
Door d'eindeloozen rouw onkenbaar in 't gelaat!
Door 't knagen van met hem veröude boezempijnen,
Verteêrd, vergaan, verstijfd, in altijddurend kwijnen!
Het graauwe hair ontbloot, en om 't afzichtig hoofd
Geslingerd door den wind! van 't licht des daags beroofd!
Daar ik mijn zusters-zelve een schaamle spijs zie dragen,
Waarmeê zij 't leven van hun-allen onderschragen:
Een voedsel, dat ik niet dan jammrende aan kan zien,
En voor 't verachtst geboeft' niet eetbaar waar misschien!
Dit, dit 's uw toestand! Dit! — Getuige dier ellende,
Verging ik, zoo ik die niet daadlijk van u wendde.
Maar 't Godendom slaat een oplettend oog op de aard;
Reeds wendt het zich tot u; zijn gramschap is bedaard;
Uw rampen zijn geweest, ten hoogsten top gerezen,
En niets, mijn vader, is er over om te vreezen.

(Na

(*Na eenige tuſſchenpoozing.*)

Gij zwijgt? Mijn vader, ach! vereer mij met een woord!
Laat mij niet ſpraakloos gaan, noch doem mij onverhoord.
Verwaardig mij, ſlechts met me uw gramſchap uit te drukken,
Maar laat me een andwoord aan uw' achtbren mond ontrukken!

(*Na eenig zwijgens op nieuw.*)

Helaas! mijn zusters! Gij! Gij, meer begunſtigd zaad,
Zijt bij uw' vader thands uws broeders toeverlaat!
Tracht gij 't verſtokt gemoed en die geſtrenge lippen
Te lenigen: laat ſlechts één woord er aan ontglippen!
Het enkel woord van zoon! Dit verge ik maar alleen!
Maar zend' men mij met geen verachtlijk zwijgen heen!

ANTIGONE, *met tederheid, doch bedroefd.*

Spreek zelf, rampzalig prins! Een welbeleide reden
Kan ook 't verhardst gemoed tot zachte deernis kneden,
En dringt den zwijgende 't geweigerd andwoord af.

POLYNICES, *met nadruk, en als bemoedigd.*

Ja, 'k zal! Gij hoort me, ô Goôn, wier gunst mij hulp verſchaft'!
Geeft mij, van Theſeus grond en onder zijn gehengen,
Het leven en 't behoud gelukkig af te brengen!
Dit ſmeek, dit wenſche ik mij, van u, ô burgerſchaar,
Van u, mijn vader, en dit zusterlijke paar!

Doch dat ik u verklaar, waarom ik hier verſchijne!
Mijn vader! 'k Ben verjaagd, verdreven uit het mijne.

'k Had

'k Had me in 't bezit geſteld van uwe heerſchappij,
Door 't recht van mijn geboorte ontwijfelbaar aan mij,
Wanneer Etéokles, die na mij is geboren,
Mij door een vloekgeſpan van ſnoode ſaamgezworen'
Uit erf en zetel drijft: en niet op grond van recht,
Door pleit of overmacht van wapenen beſlecht,
Maar door geheime list en volkbegoochelingen,
Die mij op 't onverhoedst naar kroon en leven dingen.
'k Erken, mijn vader, hier uw wraak, uw vloekſtem in!
'k Gevoelze, en billijk zelf de hand der wraakgodin:
En 'k word maar al te wel geſterkt in dit gevoelen
Door de uitſpraak van der Goôn onfeilbre wichelſtoelen.
'k Vind, vluchtende, Argos wal in 't Doriesch rijksbewind;
'k Verbind mij daar door d'echt aan vorst Adrastus kind,
Die met een aantal eedle en ſtrijdbre bondgenooten
Terſtond voor mijn belang het harnas aangeſchoten,
En tegen Thebe een heir te velde heeft gebracht,
Waar mede ik d'eêlſten dood of mijn herſtelling wacht.
Dat heir trok heen. Wat nu, wat hebbe ik hier te vragen?
Wat beden heb ik u dus ſmeekend voor te dragen?
Mijn vader! hoor ze ſlechts, 't zijn niet de mijne alleen;
Maar van de hoofden van die krijgsmacht in 't gemeen,
Die met een zevental van legerordeningen
Geheel den omtrek van vorst Kadmus erf omringen.

't Is Amfiraüs, door de oorlogsſpeer geducht,
En de eerſte in 't diep geheim der duiſtre vogelvlucht:
't Is dappre Tydeus, uit Etolië geſproten:
Etéoklus, die 't licht in Argos heeft genoten:
De zoon van Kalaüs, die uit Mycenen ſtamt;
En, die op Thebes val met woeſte dolheid vlamt,
Kapaneüs; met hem', die naar zijn bloedverwante
Genoemd, den toenaam voert der maagdlijke Atalante,
Parthenopeüs. Deze, en, in de laatſte plaats,
Ik-zelf aan 't voorhoofd des Argiviſchen ſoldaats; —
Wij-allen — ſmeeken, wij bezweeren u te gader,
Bij deze uw telgen, bij uw eigen hoofd, mijn vader,
Dat ge aan de hitte van uw gramſchap palen zet,
En mijn' ontthrooner door heur overwicht verplet!
Want, is aan wichtarij het minst geloof te hechten,
Uw hulp, uw wil-alleen, zal d'oorlogskans beſlechten.

(*Met ſmeekenden ernst.*)

Dit, dit bezweere ik u bij bron en watervliet!
Dit bij de Goden-zelf, uit wie onze oorſprong ſchiet!
Dit, bij die rampen-zelf die ons te gader prangen,
En mij zoo wel als u van andren af doen hangen!

(*Teederlijk.*)

Want 'k ben meê arm als gij. Beî, balling en verjaagd,
En zwervend zonder Goôn, waarheen ons 't noodlot draagt,

Zijn

Zijn we aan de deernis ſlechts verblijf en brood verſchuldigd,
En zien we een' dwingeland op onzen ſtoel gehuldigd.

(Met fierheid.)

Gehuldigd! en (ô ſpijt!) zijn trotſche heerſchappij
Verheffende op den val van u zoo wel als mij!
Ach! wil uw woede met de mijne ſlechts vereenen,
En 'k zal u met luttel moeite ons-beiden wraak verleenen.
Mij-zelven door zijn' val herſtellen op den throon,
En brengen u te rug aan de ouderlijke goôn.
Dit hangt, mijn vader, aan uw' wil, of tegenſtreven;
En, zonder u, heb ik noch zetel meer, noch leven.

DE REI, *tegen Œdipus.*

Ach! om den ſchijn van grond die deze taal bekleedt,
Beandwoord haar, ô Grijze, of toon u overreed!

EDIPUS, *met gedwongen bedaardheid aanvangende, doch dadelijk tegen Polynices in gramſchap uitbarſtende.*

Ach! Burgers, dat uw vorst, inſchiklijk voor mijn beden,
Hem dit gehaat geſprek veeleer had afgeſneden!
Maar neen, hij draag' vrij roem, dat hem zijn vader hoort,
En juiche om een aan mij dus afgedwongen woord!
Die (ſnoode, ik ſpreek tot u!) in 't koningklijk vermogen,
U door een' broeder, die u waardig is, onttogen,
Uw' eigen vader-zelv' verzaakt hebt en veracht,
Uit ſtad en erf geſchopt, en tot dien ſtaat gebracht,

Waar

Waar van ge 't bloot gezicht thands zelf niet kunt verdragen,
Of ſchreit door 't zelfverwijt, waar van ge u voelt doorknagen.
Die ramp vereischt geen' traan, dit wee valt mij niet zwaar,
Maar gij, uw denkbeeld, grieft me, ô vadermoordenaar!
Gij zijt het, die mij deedt veroudren in dees plagen;
Die me uitdreeft, die me alom mijn nooddruft dwongt te vragen,
En (zoo dit maagdlijk kroost mij niet had bijgeſtaan)
Die mij, wat u belangt, van honger deedt vergaan!
Maar zij, zij hebben mij gekoeſterd en behouen,
En mannenkracht betoond bij 't hart van teedre vrouwen:
Doch gij, onwaardig paar van broedren, 't welk ik haat,
Gij zijt mijn kindren niet, maar vloekbaar basterdzaad.
Geen Godheid zal tot u een gunſtig aanſchijn wenden!
Voer vrij op Kadmus erf uw ſaamgepreste benden!
Nooit, nimmer wint gij 't, nooit, verwaten! maar veeleer
Stort ge in uw eigen bloed met uwen broeder neêr.
Dien vloek heb ik voorlang aan beiden toegedreven:
Dien, dien herhaal ik nu, met dubblen vloek geſteven:
Zoo blijke 't, dat het recht in 's Hemels throon regeert,
En dezer teedren trouw geen heerlijk loon ontbeert!
Verga des! vaderloos! met ſmaadheên overladen!
Word door mijn' vloek vervolgd, alom, op al uw paden!
Voel de onvermijdbre zweep van 't wrekend Godendom!
Zie nooit uw' eigen' haard, zie Argos nooit weêrom!

En ſterf, de woede in 't hart, verheerd en ongewroken
Van die uw' zetel roofde, en van zijn hand doorſtoken!
Dees vaderlijke vloek zal niet verloren gaan.
'k Roep daar de duisterheid des Afgronds over aan.
'k Roep 't Wraakgodinnendom en d'ijslijkſel verbolgen'
Gradivus, om u-beide op 't vreeslijkst te vervolgen.
'k Roep al wat ijslijk is tot uw verdelging ſaam!
Thands hebt ge mij gehoord, en wat ik u beraam'.
Gij wilde 't. Ga, vertrek, en meld uw legerhoofden,
Of zij van Edipus zich wel te veel beloofden.

DE REI, *met aandoening.*

ô Polynices! wat verneme ik! welk een ſtraf
Bedreigt u! Keer te rug, en wacht niets wreeders af.

POLYNICES, *ontroerd.*

Ja, wee mijn onheil! wee mijn' krijgstocht! wee hun-allen,
Die met mij zijn gerukt uit vorst Adrastus wallen!
Wee mij ellendige! — Wat heb ik hier gedaan?
Wat doe ik thands aan 't heir, wat doe ik niet verſtaan?
Ach, hadde ik ſtem en ſpraak, gehoor en al verloren!

(*Bitterlijk bedroefd.*)

ô Gij, mijn zusters, gij! gij die dit aan moest hooren!
Die, wen uws vaders vloek te mijwaart wordt vervuld,
Geheel haar ijslijkheid te ſamen dragen zult!
(Want waar, waar blijft uw ſteun, uw uitzicht en verwachting?)

Toont gij, toont gij voor 't minst, uw' broeder geen verachting!
Bewijst hem 't zusterhart, en zorgt, wanneer hij sneeft,
Dat ge aan zijn kil gebeente een handvol aarde geeft!
Behaalde uw godvrucht roem in 't vaderlijke zwerven,
Dees dienst aan mij zal u geen' minder lof verwerven. —
Vaart wel! —

ANTIGONE, *hem weêrhoudende.*

Mijn broeder, ach! ai laat me eene enkle beê
Affmeeken!

POLYNICES, *tederlijk.*

Welke? — spreek, geliefdste Antigone!

ANTIGONE.

Voer straks uw heir te rug, en (smeek ik) wil u- zelven
Niet met uw vaderland in wissen val bedelven.

POLYNICES, *verontwaardigd.*

Wat zegt gij! waan dit niet. Van waar mijn legermacht
(Eens afgedankt) op nieuw in 't oorlogsveld gebracht?

ANTIGONE, *teder.*

Ach! waarom zoudt ge op nieuw verwoed te wapen snellen?
Wat baatte 't u, uw volk en zetel neêr te vellen?

POLYNICES, *met fierheid.*

'k Zou, Erfgenaam der kroon, mij-zelv' verstooten zien,
En, 't wraakzwaard in de vuist, laf hartig, schandlijk vliên?
Wat wacht ge!

ANTIGONE, *ſchreiende.*

Aanſchouw wat eind de vloek van eenen vader
U toezegt! 't wis bederf bedreigt u beî te gader!

POLYNICES, *met aangenomen koelheid.*

Dus wil hij 't, en daaraan is geen ontwijken meer.

ANTIGONE, *hem in de armen ſtortende.*

Ai mij rampzaalge! Eilaas! ik zie u nimmer weêr.

POLYNICES.

Laat af, weêrhoud mij niet. Dit lot is mij gegeven,
Het hangt mij over 't hoofd, wat zoudt gij 't tegenſtreven.
De wraak mijns vaders ſprak, en 's noodlots vinger wenkt.
U-beide hoede 't lot, zoo gij mijn lijk gedenkt!
Gedenkt het — want ge ontmoet mij nimmer weêr in 't leven.
Vaart wel — nog eens! — Laat los!

ANTIGONE.

Ik kan u niet begeven!

POLYNICES, *zich losrukkende.*

Weêrhoud uw ſchreien!

ANTIGONE.

Neen, ik kan dit niet weêrſtaan.
Wie zoude een' broeder dus in zichtbren dood zien gaan,
En zich onthouden van in tranen los te breken?

POLYNICES, *aangedaan.*

Zoo 't zijn moet, 'k zal het!

ANTIGONE.

Neen, maar hoor uw zusters ſmeeken!

POLYNICES.

Verg niets onwaardigs.

ANTIGONE, *met de uiterſte droefheid.*

ô Recht jammerlijk geſlacht,
Zoo gij verloren gaat!

POLYNICES, *ſterk aangedaan, doch zich bedwingende.*

Dit ſtaat in 's Hemels macht.
Zijt beide, zijt aan haar op 't vurigſte opgedragen! —
Zij, zij verzachte uw lot! — Want gij verdient geen plagen.

(*Hij vertrekt.*)

DE REI, *in ſombere aandoening.*

Dees nieuwe ſmart moest mij dan overkomen!
Dit nieuw verſchiet van zoo veel aakligheên!
Van hem, ô Goôn, hier naauwlijks opgenomen!
Van hem dit leed, die zoo veel heeft geleên!
Of wil het lot, onvatbaar voor meêdogen,
Dit jammer? Ach! wie ziet dit duiſter door?
Men zwijge en beev' voor 's Hemels alvermogen,
Tot ons de tijd den blinddoek ligt' van de oogen,
Maar loop den wil der Godheid nimmer voor!

(*Men hoort een' donderſlag, van bliksem voorgegaan.*)

Mijn God! wat ſchrikbre ſlag! —

EDI-

EDIPUS, *met blijmoedigheid de hand ten Hemel heffende.*

'k Aanvaard dit heuchlijk teeken,
ô Goden! 'k ben bereid, ik hoor uw' donder ſpreken.
Mijn kindren, dat de vorst terſtond verwittigd zij!
Dat ik voor 't laatst hem ſpreek, mij van mijn woord bevrij!

ANTIGONE, *ſiddrende.*

Mijn vader!

EDIPUS.

Spil geen tijd! gij hoort die donderſlagen!
Straks maakt dat vluchtig vuur een einde van mijn dagen.

DE REI, *ontzet.*

Met welk een i'ſlijk hol geluid
Borst daar de lucht in blikſems uit,
En davert van 't geknal van ratelenden donder!
Het hair ſtijgt mij te berg van ſchrik,
Het lichaam beeft me! — Ai mij! wat aaklig oogenblik!

(*De blikſemſlag herhaalt zich.*)

Wat nieuwe ſlag! ô Goôn! wat wil dit vreeslijk wonder?
Dit is geen toeval, neen, hier ſchuilt de Godheid onder.
ô Hemel! ô Jupijn!

EDIPUS, *met opgewektheid.*

Mijn telgen, 't uur is daar.
Mijn leven helt naar 't eind. Ik word den dood gewaar.
Men ſpoede!

ANTIGONE.

ô Goden!

(*De ſlagen verdubbelen.*)

DE REI, *ſiddrend en beklemd.*

Hemel, ach!

Al weêr een daverende ſlag,

Die door mijn beendren ſchokt! Gerechte Hemelmachten;

Ach, zoo gij met den ſchrik des donders in de hand

Uw gramſchap blusſchen koomt op 't ſchuldig vaderland,

Maakt mij geen lotgenoot van die uw wraak gaat ſlachten!

Geef me aan heur woede niet ten prooie, en ſpaar me, ô gij,

Jupijn! ik roep tot u.

EDIPUS.

Is Theſeus reeds nabij?

Zou hij mijn' adem noch in 't lijgend lichaam vinden?

ANTIGONE.

Wat is uw oogmerk dan?

EDIPUS.

Mijn' laatſten plicht te ontbinden:

De weldaad, die ik hier van zijne hand genoot,

Aan dit doorluchtig volk te erkennen voor mijn dood.

DE REI, *verlegen en beangſt.*

Ach! klim op deze heuvelkruinen,

Zie uit naar gindſche holle rots.

Daar

Daar drenkt hij 't zand der losse duinen,
Met reutlend rundrenbloed ten zoen des Watergods.

Verschijn, verschijn, ô bloem der helden!
Verschijn, en zie uw' vriend in 't uiterst oogenblik
Uw edelmoedigheid vergelden!
Spoed aan, voorkom zijn' laatsten snik!
(*Met blijdschap.*)
Hij is 't, den Goôn zij dank!

EDIPUS, *terwijl Theseus toetreedt.*

Thands vinde ik mijn verlangen.
ô Theseus, nader mij, en kom mijn' dank ontfangen.

THESEUS.

(*Tegen Edipus.*) (*Tegen den Rei.*)
Wat zegt ge, ô Edipus? — Wat wil dit woest misbaar?
Wat mengling hoor ik hier van zuchten door elkaâr?

EDIPUS.

't Noodlottig tijdstip naakt; ik voel het nader snellen,
En wenschte, in mijnen dood u niet te loor te stellen.

THESEUS, *met een' toon van tederheid.*

Bedriegt ge u-zelven niet in zulk een voorgevoel,
ô Grijzaart? Afgemat door 't onverpoosd gewoel
Van tochten die u 't hart bestormden en verdeelden,
Verliest ge u in den kolk van 't ijdle zelfverbeelden.

Uw boezem hijgt naar rust. Uw reden is verdwaald.

EDIPUS, *met nadruk.*

Neen, Theſeus! 't zijn de Goôn, wier uitſpraak nimmer faalt.
Zij-zelf, (geloof mij des) die door hun ſchrikbre boden
Mij dit verwittigden. Het is de ſtem der Goden.

THESEUS,

Hoe dus?

EDIPUS.

De blikſemſchicht, van hun geduchte hand
Geſlingerd, ſtrekt mij des ten onbedrieglijk pand.
Dus hoor me, ô Egeus zoon! Laat ik in dees bevelen
U mijnen jongſten wil voor 't ſterven mededeelen!
't Is uwenthalve alleen, wat ik op u begeer'.
Nog ſlechts een luttel tijds, en ik, ik ben niet meer!
Doe dan het zielloos rif, door niemand aan te roeren,
Bedekt en ongezien naar zijn beſtemming voeren.
Doch zorg, dat buiten u geen ſtervling zij bewust
Wat grafplaats mij verberge, en waar mijn lichaam rust'.
't Blijv' heilig, ongenoemd, door niemand uit te vorſchen,
En hun-alleen bekend, die uwen ſcepter torſchen.
Zoo zal het, dierbre vorst, door alle tijden heen
't Onwinbaarst bolwerk zijn voor 't deugdgezinde Atheen,
En nooit zal 't ſtrijdbaar volk uit Kadmus grond geſproten,
Den degen tegen u, dan tot zijn' val, ontblooten.

Uw

Uw ſterkte en uw behoud is aan dit pand gehecht.
Eerbiedig 't, als een gift die van uw lot beſlecht!
Vest op geen rijksbeſtuur een onbepaald vertrouwen:
De Goden zijn 't alleen, die volkeren behoûen;
En waar 't ontzag der Goôn vermetel wordt verzaakt,
Daar wordt het volk verdwaasd en zijn verderf genaakt.
Gij weet dit, Egeus zoon, en zult geen taal verachten,
Die ſlechts uw' eigen' aart herroept aan uw gedachten.
Ik ken uw eedle ziel die ware Godvrucht voedt. ——

(*Na eenig tuſchenpoozen; met een ſiddrende ſtem, doch die onder het ſpreken al ſterker en helderer wordt.*)

Maar een ontzetbre ſchrik verſtijft mij 't laauwe bloed!
Gaan we, aarzelen wij niet bij de allerlaatſte ſchreden.
Mijn dochters, volgt gij mij, waar ik u voor zal treden:
Thands wijze ik u den weg als gij uw' vader placht.
Treedt toe (weêrhoudt mij niet) waar mij het ſterflot wacht.
Laat mij 't moodlottig plekje, alwaar mij de aard moet dekken,
Gaan vinden. 'k Zie een' God de handen tot mij ſtrekken;
Hij roept mij, volgen wij! zelfs de afgrond roept mij toe!
Mijne oogen, lang gemist! heb ik u weder? hoe! —
ô Liefli,kheid des daags, ik mag u weder ſmaken!
Hier op den boord van 't graf en 's afgronds open kaken!
ô Goôn! — Geliefdſte vriend! — Atheenſche heerſchappij!
Vaart, vaart voor eeuwig wel! — en — dierbren, — denkt aan mij! —

(Hij vertrekt blijmoedig en met een' ſtatigen en fieren tred, van zijne dochters ſchreiende, en van Theſeus met zichtbare deelneming gevolgd, terwijl de Rei hen als angſtvallig naöogt.)

DE REI, *doch niet dan na eenig ſtroef ſtilzwijgen, en op een' treurigen toon.*

Indien ik door mijn vurigst ſmeken,
De onzichtbre Rijksgodin, en u,
ô Duiſtre koning van het gruw-
En ſchuwbre rijk der doên, 't gevoelloos hart mag breken,
ô Godheên, Godheên, 'k ſtort mijn beê
Voor u! Verhoort ze! zijt gedwee,
Vermurwbaar, gunſtig, en weldadig!
Voert door geen' drom van aakligheên
Dit willig offer naar beneên,
Op de oevers van den Styx, maar zijt zijn ſchim genadig!
Dat zoo veel doorgeworſteld leed,
ô Straffend Godendom, hoe wreed,
Uw onuitputbre wraak verzadig!

En gij, ontembaar wangedrocht,
Dat met een trits geſparde muilen,
Met hart- en nierdoordringend huilen,
In eeuwgen nachtwaak ligt in 's afgronds holle krocht!

Gij,

Gij, ſchrikbaar kroost van helle en aarde!
Voor wien ge uw helwacht ooit bewaarde,
Hou thands uw woestheid in den band.
Gun d' ouden vreemde op mijn gebeden
Uw' voorburg veilig door te treden
Naar d'onderaardſchen kreits en 't Stygiaanſche ſtrand.
En gij, die 't oog onafgebroken
En onherſtelbaar houdt geloken,
Reik, Doodſlaap, hem een zachte hand!
(*Een ſombere ſtilte volgt hier op nieuw.*)

EEN BODE.

Ja, Burgers, 't is gedaan! de vreemdling is geweest!
Hij heeft zijn perk bereikt.

DE REI, *met uitdrukking van belangneming.*

Zoo gaf hij dan den geest!
Ach! mocht de onzalige zijn uitgeſtane ellenden
Nog in een zachte rust en zonder angst volenden?

DE BODE.

Ik kan u 't wonder niet dan ſiddrend doen verſtaan:
't Is onbeſchrijflijk zelfs wat daar is omgegaan.
Doch hoort het gene ik weet, en ſtaat met mij verwonderd!
Gij zaagt het, hoe hij zich van u heeft afgezonderd,
En, daar hij hulp, geleide, en ſteun, en ſtaf vergat,
Ons al te gaâr vooruit en naar de ſteilte trad. —

Wan-

Wanneer hij d'afloop nu des ijzren dorpels naakte,
Waar de afgebroken klip een eind aan d'omgang maakte,
En 't voetpad zich verdeelde om nederwaart te gaan,
Bleef hij voor 't hol des kolks op een' dier wegen ſtaan:
Daar, waar in vroeger tijd de hooge bondgenooten,
Ter hellevaart gerust, hun krijgsverbindtnis ſloten.
Daar zat hij naast den ſteen, die daar verheven ſtaat,
Op de oude grafterp neêr; omgordde zich 't gewaad;
En riep zijn telgen, hem een zuiver nat te brengen,
Om tot zijn reiniging aan 't Godendom te plengen.
Zij vlogen op 't bevel, en ſchepten 't uit den vliet,
Die langs 't bebloemde veld van Ceres heuvel ſchiet,
En goten 't op zijn hoofd en uitgeſtrekte leden
En op 't bezoedeld kleed, naar ouderlijke zeden,
En voerden 's grijzaarts last met alle teêrheid uit.
Toen loeide en ſchokte de aard met ijsſelijk geluid,
Dat bei de maagden ſtraks op 't nooitgehoorde knallen
Met ſtamelend gehuil aan 's vaders kniën vallen,
En kermend zich op hart en blooten boezem ſlaan:
En naauwlijks hoorde hij dit vreeslijk loeien aan,
Of daadlijk drukt hij daar zijn ſaamgevouwen handen
Op 't neêrgebogen hoofd van bei zijn huwlijkspanden,
Omheist ze, en zucht met haar voor d'allerlaatſten keer.
Mijn kindren, zegt hij, thands hebt gij geen' vader meer.

Thands

Thands zult gij 't brood mij niet met zoo veel zorg vergaderen,
En voeden met uw zweet den tederſte aller vaderen.
Gaat, draagt mijn' dank daar voor, mijn lieſde, met u meê,
En ſmaakt thands beter lot op dees mijn jongſte beê! ——
't Brak alles op dit woord in hartverſcheurend ſnikken
En heete tranen uit, en ſcheen in rouw te ſtikken,
En in een' oogwenk weêr was 't alles diep verſtomd.
Wen ons op 't onverwachtst een ſtem in de ooren bromt,
Die doodſche ſtilte ſtoort, ons de aders doet verſtijven,
En 't hair op 't ſiddrend hoofd te berge ſchijnt te drijven,
Terwijl ze aan allen kant zijn' naam weêrgalmen doet:
WAT MART GE, Ô EDIPUS, DAAR 'T UUR TEN EINDE SPOEDT?
Hij wordt die ſtem gewaar, rijst op, en ziet den koning:
Mijn dierbre, geef mij thands uw laatſte dienstbetooning,
Dat ik mij van uw trouw verzekere eer ik ſneev',
En aan uw tederheid mijn kindren overgeev'!
(Dus ſpreekt hij) Reik me uw hand ten onbedrieglijk teeken,
Dat gij dat heilig woord haar nimmer zult verbreken.
De vorst, in 't hart geroerd, verbindt zich- zelv' gereed,
En ſtaaft hem, woord en trouw door een' gewijden eed.
Nu wendt zich Edipus tot beî die droeve telgen,
En zegt: 't Is tijd, den kelk des noodlots in te zwelgen;
Mijn dochters, drukt mijn hand! uw teêrheid blijft mij dier:
Verlaat me, en gaat getroost, gaat welgemoed van hier.

Tracht

Tracht thands met oog noch oor in geen geheim te dringen,
Dat niemand openſtaat van alle ſtervelingen,
Dan Theſeus; treedt te rug, en vaart voor eeuwig wel!
Wij volgen nevens haar dit akelig bevel;
Maar naauwlijks zijn wij nog ter zijde heengeweken,
Of ('k weet dit ſchouwſpel niet met woorden uit te ſpreken!)
Hij-zelf is nergens meer; en 't eigenſte oogenblik
Toont Theſeus daar, verſteend en roerloos van den ſchrik,
Met de oogen afgekeerd, de handen opgeheven;
En 't ſiddren van zijn leên is 't eenigst blijk van leven.
Tot eindlijk, in dees taal uitbarſtend met een' zucht,
Hij beurtlings de oogen wendt naar aarde en opperlucht:
Geen ſtervling buiten mij zal ooit te weten komen,
Wat lot, ô dierbre vreemde, u van ons heeft genomen.
Want noch de ontzachbre vlam van 's Hemels blikſemgloed,
Noch woeſte wervelwind uit d'ongeſtuimen vloed,
Noch onderaardſche geest die 's aardrijks bodem ſcheurde,
Die u op 't onverhoedst van mijne zijde fleurde!
Maar zonder pijn, of angst, of wroegen van den dood,
Wierd ge in 't noodlottige uur van 't ſterflijk ſtof ontbloot!
Ge ontzet u? 't gaat geloof, begrip, en al, te boven;
Maar 'k ſpreek tot u- alleen die wondren kunt gelooven.
Een ander hou' mij vrij voor zinloos en verrukt;
Vergaa, wie ns dartle mond de waarheid onderdrukt!

DE REI, *na een luttel peinzens.*

Hoe hield zich 't rampvol kroost op 't vaderlijk verſcheien?

DE BODE.

Zij nadren. 'k Hoor haar reeds aan 't zieldoorgrievend ſchreien.
Daar zijn ze, ô Burgerſchaar! heur droefheid kent geen maat.

ANTIGONE, *met Ismene in de uiterſte droefheid te voorſchijn tredende. Waarna Theſeus desgelijks verſchijnt.*

Helaas! wat rest ons thands in deez' verlaten' ſtaat?
Niets! niets! dan dit alleen! met tranen overgoten,
Het onvergeetbaar bloed waar uit wij zijn geſproten
Te rug te vragen van het lot.
Vergeefs! helaas, vergeefs! — ô Vaderlijk verſcheien,
Hoe kunnen we u genoeg beſchreien?
Hoe ons onlijdlijk leed, ô dierbaar overſchot? ——
Oneindig hebben wij, en zonder peil geleden;
Aanhoudend, ramp op ramp en droefheid doorgeſtaan:
Maar 't jongſte, 't uiterst wee, het onherroeplijk heden,
Dit ſcheurt ons 't hart van een! — dit doet ons troostloos aan!

DE REI.

Hij is geweest...!

ANTIGONE.

Geweest! en ach, waar heen vervaren,
Wien ſtaal, noch vuur, noch woeſte baren
Verſlonden, noch de muil van de opgeſpleten aard?

Een

Een oogwenk zag hem weggenomen,
En ons is 't ſterflot overkomen!
Rampzaalgen, tot dit wee geſpaard! —
Ach! hoe of waar in 's aardrijks hoeken,
Langs welk een ſpoor, door welk een zee,
Waar zullen we onze nooddruft zoeken?
Wie deelt ze ons, droeve weezen, meê?

ISMENE.

Ja! och of de afgrond mij te gader
Verzwolgen had met mijnen vader,
En van 't ondraaglijk wee, des levens wee, verlost!

DE REI.

Ach, dierbren! matigt u in 't al te hevig klagen!
Het geen de Hemel geeft te dragen,
Eischt dat men 't moedig drage, alſchoon het tranen kost.

ANTIGONE.

Dit, dit ontbrak nog aan ons lijden!
ô Vader, in uw ramp, hoe ſchuwbaar, zoo geliefd!
Hoe trouw bekleedden we uwe zijden!
Hoe zoet was 't ons, met u te lijden,
Met kommer en gebrek te ſtrijden,
In al de ſmaadlijkheên waar meê gij wierd gegriefd!
ô Dierbare oorſprong van mijn leven,
Thands zwevende in den nacht van 't eeuwig duiſter dal!

Nooit

Nooit heeft me een oogenblik de zorg voor u begeven,
En ook, geen oogwenk van mijn leven,
Dat gij, dat uw rampzalig ſneven,
Mij niet geheiligd, mij niet treffend wezen zal!

DE REI.

Hij is niet meer!...

ANTIGONE.

Niet meer! en naar zijn zielsverlangen.
Hij heeft in dit, dit gastvrij oord,
Een ſombre legerſteê ontfangen;
En zijn geheugen wordt in 't lijkzand niet verſmoord.
Mijne oogen zullen u met ſtroomen,
Met ſtroomend tranenvocht en bloed,
Met tranen, uit een hart vol weedom voortgekomen,
Beweenen, dierbaarst pand, tot ik verſtijven moet!
Waar vond ik troost, waar eind in 't treuren!
Ach! dat ge aldus op vreemden grond
U van uw minnend kroost moest ſcheuren,
En laten 't dus ten roof in 's levens uchtendſtond!
Helaas! — Helaas! —

ISMENE.

Ai mij! wat lot wil mij verbeiden,
Dus eenzaam, hulpeloos, verwikkeld in de ellend,
Van volk en maagſchap afgeſcheiden,

Onzeker, waar mijn voet zich wend'?
Wat wacht me, en u, ô teêrstbeminde,
ô Zuster, met mij lotgemeen?
In wie ik al mijn toevlucht vinde,
Mijn eenigſte in mijn ſtil geween!
Helaas! — Helaas! —

DE REI.

Laat af van dit wanhopig zuchten,
Bedroefde telgen! ai, laat af.
Hij rust van al zijn ramp en eindlooze ongemachten.
De ſmart ontziet de rust van 't graf!

ANTIGONE, *wanhopig.*

Mijn zuster, laten we ons vereenen,
En op het aaklig doodsgeſteent
Het overdierbaar lijk beweenen!
Kom, vliegen wij te ſamen heenen!
Ja weent, mijne oogen! weent, ja weent!

ISMENE.

Mijn dierbare, ach, waar is uw reden,
Wat wilt gij, 't graf dat hem beſluit...?

ANTIGONE, *terwijl ze op Ismenes borst nederzijgt.*

Ach! lei mij, doe mij derwaart treden,
En dan blaas ik mijn' adem uit!

ISMENE.

Helaas! waarheen zal ik mij wenden,
Die dus verwikkeld in de ellenden,
Noch uitkomst, noch behoudnis weet?

DE REI.

Geliefden, fiddert niet! —

ISMENE.

Waarheen zal ik mij wenden?

DE REI.

Hou op, uw ongelukken enden!
Uw hulp, uw redder ſtaat gereed!

ANTIGONE, *verwilderd opziende.*

Ach! keer ik tot mij- zelve weder?
En leef ik? — Hemelsch Godendom,
Waar ben ik?

DE REI.

Zet uw droefheid neder!

ANTIGONE.

Mijn vaderland, mijn erf, hoe zie ik u weêrom?

DE REI.

Wat wenscht gij? 't ligt in ramp bedolven.

ANTIGONE.

Ach! altijd zag ik 't onder 't wee,
Als door de onoverzienbre zee

Bedekt met hemelhooge golven!

DE REI.

't Is al te waar, helaas! ô zielontroerend lot!

ANTIGONE.

Helaas! — helaas! —

DE REI.

Helaas! —

ANTIGONE.

Geduchte Dondergod!

Wat wordt, wat wordt er van ons beiden? —
Wat flaauwe ſtraal van hoop, wat uitzicht, half ontdekt,
Schijnt in mijn doffe ziel een flikkring te verſpreiden,
Die 't overvloeiend hart een zachte kalmte wekt?

DE REI.

Ja, dierbre, leer uw ſmart bedwingen!
Verwerp den balſem niet voor uwe verſche wond!
Die eens in 's aardrijks ſchoot de onſtoorbre rust ontfingen,
Vereifchen geen geweên, dat hun die rust misgont.

ANTIGONE, *Theſeus te voet vallende.*

Ach! hoor ons aan uw voeten kermen,
ô Gij, beheerſcher van Atheen!
Laat ons ons vaders graf omärmen,
En tranen plengen op den ſteen!

THESEUS, *haar opheffende.*

ô Dierbre! mocht ik u dien droeven troost vergunnen!
Maar neen, zijn veege mond heeft elk die beê ontzeid:
Hoe zou mijn teder hart ze u anders weigren kunnen?
Doch 't waar zijn fchim getergd en 's Hemels mogendheid.

ANTIGONE.

Neen, zoude ik zijn bevel verachten?
Het vaderlijk bevel? — Neen, zoon van Egeus, neen!
Maar laat mij dan van u een andre gunst verwachten:
Gun ons, door onze zorg en zusterlijke klachten
Het akelige broederflachten
Te weeren. Zend ons faam naar 't droeve Thebe heen!

THESEUS, *met tederheid.*

Gij wilt het! 'k zal uw' wensch, uw godvrucht niet weêrftreven.
Neen, telgen, vordert meer, 'k ben brandend tot uw heil!
En om uws vaders fchim bewijs van dank te geven,
Heb ik mijn bloed, mijn rijk, en al het mijne veil.

DE REI.

Bedwingt uw rouw! fchept moed! en troost u-zelve veilig.
Het woord van Thefeus is als dat der Goden heilig.

E I N D E.

By PIETER JOHANNES UYLENBROEK, boekhandelaar, te Amſteldam, in de Nes, is van de pers gekomen:

Gedichten van Balthazar Huydecoper; in quarto.
O. C. F. Hoffham, Proeve eener Theorie der Nederduitſche Poëzy; gr. 8vo.
Kleine Dichterlyke Handſchriften, tweede Schakering; gr. 8vo.
W. Imme, Martin, of de herſtelling der verdrukte onſchuld; gr. 8vo.
Vertoogen van Salomo, door Willem Bilderdijk; gr. 8vo.

Lyst van nieuwe tooneelſtukken, zo als die afzonderlyk by gemelden boekhandelaar te bekomen zyn.

W. Bilderdijk, Edipus, treurſpel, en brief over denzelven. . . . . f 1 : 4 :-
———— De dood van Edipus, treurſpel. . ƒ 1 : -:-
———— Deukalion en Pyrrha, tooneelſtuk . ƒ -:15:-
I. de Clercq, H. Z. Meriones, koning van Krete, treurſp. ƒ -: 8 :-
———— Eduard en Eleonora, treurſpel . ƒ -: 8 :-
M. A. de Clercq, Montroſe en Amelia, tooneelſpel . ƒ -: 8 :-
———— Vanglenne, of de karaktertoets, tooneelſpel . . . . ƒ -:10 :-
A. A. Gaignan de l'Ami, Elize, treurſpel . ƒ -: 6 :-
O. C. F. Hoffham, Al ſtond 'er de galg op! blyſpel. ƒ -:18 :-
———— De Broek, voorſpel . . ƒ -: 6 :-
J. Houtman, Thz. Irene, treurſpel . . ƒ -: 6 :-
———— Montroſe en Amelia, tooneelſpel. ƒ -: 8 :-
J. Hugli, Willem Tell, of de grondlegging der Zwitſerſche vryheid, treurſpel . . . . ƒ -: 8 :-
W. Imme, Delia en Adelaïde, tooneelſpel . . ƒ -: 8 :-
———— De Weldadige, tooneelſpel . . ƒ -: 6 :-

P. J. Kasteleijn, De Marquis de Bouïllé, heldenſpel . f - : 6 : -
——————— De Jufferlijke Kamerdienaar, blijſpel . ƒ - : 6 : -
——————— Elfride, treurſpel . . ƒ - : 8 : -
——————— Codrus, treurſpel . . . ƒ - : 8 : -
L. J. Lamaiſon, Clementine en Desormes, tooneelſpel ƒ - : 8 : -
J. Lutkeman, Codrus, treurſpel . . ƒ - : 8 : -
——————— Canut, treurſpel . . ƒ - : 8 : -
P. F. Lynſlager, Zoé, tooneelſpel . . ƒ - : 8 : -
J. Nomsz, De Graaf van Warwik, treurſpel . . ƒ - : 7 : -
——— Bajazeth, treurſpel . . . ƒ - : 7 : -
——— De Cid, treurſpel . . . ƒ - : 7 : -
——— Athalia, treurſpel . . . ƒ - : 7 : -
——— Amelia, treurſpel . . . ƒ - : 7 : -
——— Soliman de tweede, blyſpel . ƒ - : 8 : -
——— Cora, treurſpel, *pl.* . . ƒ - : 12 : -
——— Coralli, treurſpel, *pl.* . . ƒ - : 12 : -
H. Ogelwight, Jun. Men doet wat men kan, niet wat men wil, blyſpel . . . ƒ - : 6 : -
——————— De Verbeterde Dwaas, blyſpel ƒ - : 6 : -
P. Pypers, Merinval, of de gevolgen der wraakzucht, tooneelſpel . . . . ƒ - : 10 : -
——————— De Graaf van Comminge, of de ongelukkige gelieven, tooneelſpel . . . ƒ - : 12 : -
——————— Laufus en Lydia, treurſpel, *pl.* . ƒ - : 12 : -
J. Starrenburg, Apollo in Dordrecht, en De Zangberg, twee divertisſementen. . . . ƒ - : 6 : -
F. van Steenwyk, Leonidas, treurſpel . . ƒ - : 8 : -
P. J. Uylenbroek, Meropé, treurſpel, *pl.* . ƒ - : 12 : -
N. S. v. Winter, Menzikoff, treurſpel . . . ƒ - : 8 : -
L. W. ——— Louize d'Arlac, treurſpel . . ƒ - : 8 : -
——————— Sebille van Anjou, treurſpel . . ƒ - : 8 : -
——————— Gelonide, treurſpel . . ƒ - : 8 : -
Non datur ad muſas, &c. Esther, treurſpel, . . ƒ - : 7 : -
Vlijt doet vorderen, De Gewaende Philoſooph, . . ƒ - : 6 : -
De Burgemeester, tooneelſpel; *op de pers.*

Voorrede van den dood van Oedipus. 1789.

~~Oedipus, de Koning der Schanden~~

b. 2. VII. wordt v. Alphen's uitgezonderd theorie afgekeurd, en hij van ter zijde beschuldigd, kiengiele rezen te hebben bij een geslacht.

Ch. X. B. wilde nu geen letterkundig stuk, maar eene dichterlijke uitspanning leveren, daarom maakte hij dezen, met het eerste doel dichtte hij, den Koning Oedipus. en blijven XV. op ogmaals.

XI. Hij trekt dan d. v. O. boven zijnen O. Koning.

Ch. 2. Van binnen gorgelt het van dichte nachtegalen" vreemde uitdrukking.

Ch. 15 "Smeekschikkende" een woord van de zonderlingste zamenvoeging.

18. —— Wat komt mijn oog te voren" bij B. meermalen gebruikelijk, anders vreemde constructie, voor Wat komt mij voor de oogen?

—— —— daar is zij (Ismene) afgerezen" ik wist niet, dat men afrijzen, liever dan afstijgen van een paard, gebruikt.

23. op een nieuw. zie vroeger, in

23. r. —— —— Oedipus! } mij komt deze rijm
—— —— schuts. } min passend voor.

36. "De vaag der aard" zie vroeger bij

40. prijstrumenreijen een hard woord.

—— beschrijdt, thans min gebruikelijk werkwoord, nog bij ons in schrijdelings overig.

De lieflingsplaats der Eumenis"
vreemd de uit eerste woord, het enkelvoudige in het 2e. woord.

40 – 42. heerlijke reij.

45. en volg. uit Kreon zich nij sterk tegen oed, sterker dan men uit zijn karakter in het vorig stuk van Oedipus Koning zwacht zou hebben.

bl. 49. r. v. Hoe kunnen deze vreemdelingen gezegd worden bijzonder in Mavors hoede te staan? f. bl. 58.

-53. "Die God, die alles ziet" dit schijnt hier op geene plaatselijke Godheid te doelen, en dus sopdoelt hier de voorzienigheid des hoogsten opperwezens aan te duiden.

— 47—55. bestaat meest uit een woestgeschreeuw van Kreon, die O. dochter A. gevangen neemt, en van het beklag ~~van~~ des Vaders en der dochter hierover.

-57. r. 1. "Was 't dat ge u thesens als van bloodaarts aart verbeeldde
Het onderstreepte is magtig hard.

-62. "Een opzet, 't wielt mij blaakt." vreemde uitdrukking.

-63. En de ontermaagden op de lippen
~~[illegible]~~
De ——— ——— slippen
——— zijn gehecht.
Hoe kan dit op de lippen zijn?

-65. Het snelste rendier. Zeker kenden de ouden het dier niet, bij ons onder dien naam bekend; ~~[illegible]~~ ten minste kenden rijkets in Athene niet; het is dus voor elk een vreemd dier, en dan is het een vreemd gebezigd woord.

-66. "Mijn hart bestemt die bede"

-68. "ik jammerzalige" zegt bedrijf.

-69. "en waar de plicht beveelt, betaamt geen tegenwoordig

-71. "wat wreedheid gaat u aan?"
Voor komt u aan, overvalt u.
Duister, zelfs in 't verband, komen ons de volg. woorden voor:

-71. Wordt zelfs de beste daad wel ~~[illegible]~~ te veel beschouwd
Min gebruikelijk is
op dezelfde bl. de zegswijs: daar is meer.

-72. gantslijk.

-72. — Gy ondervondt, wat vurigelijk verbolgen
Gemoederen voor een eind op hun besluit doen volgen.
Ik meende dat de zegswijs wat voor een voor welk een triviaal was.

De rei blz. 72–74 komt ons veel gelukkiger
opgebragt vóór, dan ~~het laatste~~ ~~bedrijf~~ tweede des vorigen
bedrijfs. 66–72.

blz. 86. „mijn laatsten pligt te ontlinden" voor mij
van mijn enz.

94. penult. „verrukt" in den zin van van 't stand beroofd
schijnt een Germanisme.

1.3. v.g.
97. Wi mij, en nog eens 98. 1.8, eene ongelukkige droef-
heids uitdrukking. gf. blz. 54. 82.

Zeer schoon en treffend zijn ~~[illegible]~~ indit heuvel de tusschenkomst
en leiding der goddel. voorzienigh. in 's menschen
lotgevallen hier uitgedrukt.

1. De Schill. Bedrijven heeft B. Slechts in de voorr.,
blz. 13, 14., opgeteekend, naderh. in het stuk zelve alle
Scheiding weggelaten. Wij zullen hoe hijten dien aanziene
in zijne volg., zijne oorspronkelijke Treurspelen, handelt.